

SBÍRKA MEZINÁRODNÍCH SMLUV ČESKÁ REPUBLIKA

Částka 37

Rozeslána dne 2. srpna 2005

Cena Kč 79,-

O B S A H:

80. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Rámcové úmluvy Organizace spojených národů o změně klimatu
81. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Kjótského protokolu k Rámcové úmluvě Organizace spojených národů o změně klimatu
-

80

SDĚLENÍ

Ministerstva zahraničních věcí

Ministerstvo zahraničních věcí sděluje, že dne 9. května 1992 byla v New Yorku přijatá Rámcová úmluva Organizace spojených národů o změně klimatu.

Jménem České republiky byla Úmluva podepsaná v New Yorku dne 18. června 1993.

Listina o schválení Úmluvy Českou republikou byla uložena u generálního tajemníka Organizace spojených národů, deponitáře Úmluvy, dne 7. října 1993.

Úmluva vstoupila v platnost na základě svého článku 23 odst. 1 dne 21. března 1994 a téhož dne vstoupila v platnost i pro Českou republiku.

Anglické znění Úmluvy a její překlad do českého jazyka se vyhláší současně.

UNITED NATIONS FRAMEWORK CONVENTION ON CLIMATE CHANGE

UNITED NATIONS FRAMEWORK CONVENTION ON CLIMATE CHANGE

The Parties to this Convention,

Acknowledging that change in the Earth's climate and its adverse effects are a common concern of humankind,

Concerned that human activities have been substantially increasing the atmospheric concentrations of greenhouse gases, that these increases enhance the natural greenhouse effect, and that this will result on average in an additional warming of the Earth's surface and atmosphere and may adversely affect natural ecosystems and humankind,

Noting that the largest share of historical and current global emissions of greenhouse gases has originated in developed countries, that per capita emissions in developing countries are still relatively low and that the share of global emissions originating in developing countries will grow to meet their social and development needs,

Aware of the role and importance in terrestrial and marine ecosystems of sinks and reservoirs of greenhouse gases,

Noting that there are many uncertainties in predictions of climate change, particularly with regard to the timing, magnitude and regional patterns thereof,

Acknowledging that the global nature of climate change calls for the widest possible cooperation by all countries and their participation in an effective and appropriate international response, in accordance with their common but differentiated responsibilities and respective capabilities and their social and economic conditions,

Recalling the pertinent provisions of the Declaration of the United Nations Conference on the Human Environment, adopted at Stockholm on 16 June 1972,

Recalling also that States have, in accordance with the Charter of the United Nations and the principles of international law, the sovereign right to exploit their own resources pursuant to their own environmental and developmental policies, and the responsibility to ensure that activities within their jurisdiction or control do not cause damage to the environment of other States or of areas beyond the limits of national jurisdiction,

Reaffirming the principle of sovereignty of States in international cooperation to address climate change,

Recognizing that States should enact effective environmental legislation, that environmental standards, management objectives and priorities should reflect the environmental and developmental context to which they apply,

and that standards applied by some countries may be inappropriate and of unwarranted economic and social cost to other countries, in particular developing countries,

Recalling the provisions of General Assembly resolution 44/228 of 22 December 1989 on the United Nations Conference on Environment and Development, and resolutions 43/53 of 6 December 1988, 44/207 of 22 December 1989, 45/212 of 21 December 1990 and 46/169 of 19 December 1991 on protection of global climate for present and future generations of mankind,

Recalling also the provisions of General Assembly resolution 44/206 of 22 December 1989 on the possible adverse effects of sea-level rise on islands and coastal areas, particularly low-lying coastal areas and the pertinent provisions of General Assembly resolution 44/172 of 19 December 1989 on the implementation of the Plan of Action to Combat Desertification,

Recalling further the Vienna Convention for the Protection of the Ozone Layer, 1985, and the Montreal Protocol on Substances that Deplete the Ozone Layer, 1987, as adjusted and amended on 29 June 1990,

Noting the Ministerial Declaration of the Second World Climate Conference adopted on 7 November 1990,

Conscious of the valuable analytical work being conducted by many States on climate change and of the important contributions of the World Meteorological Organization, the United Nations Environment Programme and other organs, organizations and bodies of the United Nations system, as well as other international and intergovernmental bodies, to the exchange of results of scientific research and the coordination of research,

Recognizing that steps required to understand and address climate change will be environmentally, socially and economically most effective if they are based on relevant scientific, technical and economic considerations and continually re-evaluated in the light of new findings in these areas,

Recognizing that various actions to address climate change can be justified economically in their own right and can also help in solving other environmental problems,

Recognizing also the need for developed countries to take immediate action in a flexible manner on the basis of clear priorities, as a first step towards comprehensive response strategies at the global, national and, where agreed, regional levels that take into account all greenhouse gases, with due consideration of their relative contributions to the enhancement of the greenhouse effect,

Recognizing further that low-lying and other small island countries, countries with low-lying coastal, arid and semi-arid areas or areas liable to floods, drought and

desertification, and developing countries with fragile mountainous ecosystems are particularly vulnerable to the adverse effects of climate change,

Recognizing the special difficulties of those countries, especially developing countries, whose economies are particularly dependent on fossil fuel production, use and exportation, as a consequence of action taken on limiting greenhouse gas emissions,

Affirming that responses to climate change should be coordinated with social and economic development in an integrated manner with a view to avoiding adverse impacts on the latter, taking into full account the legitimate priority needs of developing countries for the achievement of sustained economic growth and the eradication of poverty,

Recognizing that all countries, especially developing countries, need access to resources required to achieve sustainable social and economic development and that, in order for developing countries to progress towards that goal, their energy consumption will need to grow taking into account the possibilities for achieving greater energy efficiency and for controlling greenhouse gas emissions in general, including through the application of new technologies on terms which make such an application economically and socially beneficial,

Determined to protect the climate system for present and future generations,

Have agreed as follows:

ARTICLE 1

DEFINITIONS *

For the purposes of this Convention:

1. "Adverse effects of climate change" means changes in the physical environment or biota resulting from climate change which have significant deleterious effects on the composition, resilience or productivity of natural and managed ecosystems or on the operation of socio-economic systems or on human health and welfare.
2. "Climate change" means a change of climate which is attributed directly or indirectly to human activity that alters the composition of the global atmosphere and which is in addition to natural climate variability observed over comparable time periods.
3. "Climate system" means the totality of the atmosphere, hydrosphere, biosphere and geosphere and their interactions.
4. "Emissions" means the release of greenhouse gases and/or their precursors into the atmosphere over a specified area and period of time.
5. "Greenhouse gases" means those gaseous constituents of the atmosphere, both natural and anthropogenic, that absorb and re-emit infrared radiation.
6. "Regional economic integration organization" means an organization constituted by sovereign States of a given region which has competence in respect of matters governed by this Convention or its protocols and has been duly authorized, in accordance with its internal procedures, to sign, ratify, accept, approve or accede to the instruments concerned.
7. "Reservoir" means a component or components of the climate system where a greenhouse gas or a precursor of a greenhouse gas is stored.
8. "Sink" means any process, activity or mechanism which removes a greenhouse gas, an aerosol or a precursor of a greenhouse gas from the atmosphere.
9. "Source" means any process or activity which releases a greenhouse gas, an aerosol or a precursor of a greenhouse gas into the atmosphere.

* Titles of articles are included solely to assist the reader.

ARTICLE 2

OBJECTIVE

The ultimate objective of this Convention and any related legal instruments that the Conference of the Parties may adopt is to achieve, in accordance with the relevant provisions of the Convention, stabilization of greenhouse gas concentrations in the atmosphere at a level that would prevent dangerous anthropogenic interference with the climate system. Such a level should be achieved within a time-frame sufficient to allow ecosystems to adapt naturally to climate change, to ensure that food production is not threatened and to enable economic development to proceed in a sustainable manner.

ARTICLE 3

PRINCIPLES

In their actions to achieve the objective of the Convention and to implement its provisions, the Parties shall be guided, inter alia, by the following:

1. The Parties should protect the climate system for the benefit of present and future generations of humankind, on the basis of equity and in accordance with their common but differentiated responsibilities and respective capabilities. Accordingly, the developed country Parties should take the lead in combating climate change and the adverse effects thereof.
2. The specific needs and special circumstances of developing country Parties, especially those that are particularly vulnerable to the adverse effects of climate change, and of those Parties, especially developing country Parties, that would have to bear a disproportionate or abnormal burden under the Convention, should be given full consideration.
3. The Parties should take precautionary measures to anticipate, prevent or minimize the causes of climate change and mitigate its adverse effects. Where there are threats of serious or irreversible damage, lack of full scientific certainty should not be used as a reason for postponing such measures, taking into account that policies and measures to deal with climate change should be cost-effective so as to ensure global benefits at the lowest possible cost. To achieve this, such policies and measures should take into account different socio-economic contexts, be comprehensive, cover all relevant sources, sinks and reservoirs of greenhouse gases and adaptation, and comprise all economic sectors. Efforts to address climate change may be carried out cooperatively by interested Parties.

4. The Parties have a right to, and should, promote sustainable development. Policies and measures to protect the climate system against human-induced change should be appropriate for the specific conditions of each Party and should be integrated with national development programmes, taking into account that economic development is essential for adopting measures to address climate change.

5. The Parties should cooperate to promote a supportive and open international economic system that would lead to sustainable economic growth and development in all Parties, particularly developing country Parties, thus enabling them better to address the problems of climate change. Measures taken to combat climate change, including unilateral ones, should not constitute a means of arbitrary or unjustifiable discrimination or a disguised restriction on international trade.

ARTICLE 4

COMMITMENTS

1. All Parties, taking into account their common but differentiated responsibilities and their specific national and regional development priorities, objectives and circumstances, shall:

- (a) Develop, periodically update, publish and make available to the Conference of the Parties, in accordance with Article 12, national inventories of anthropogenic emissions by sources and removals by sinks of all greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol, using comparable methodologies to be agreed upon by the Conference of the Parties;
- (b) Formulate, implement, publish and regularly update national and, where appropriate, regional programmes containing measures to mitigate climate change by addressing anthropogenic emissions by sources and removals by sinks of all greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol, and measures to facilitate adequate adaptation to climate change;
- (c) Promote and cooperate in the development, application and diffusion, including transfer, of technologies, practices and processes that control, reduce or prevent anthropogenic emissions of greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol in all relevant sectors, including the energy, transport, industry, agriculture, forestry and waste management sectors;
- (d) Promote sustainable management, and promote and cooperate in the conservation and enhancement, as appropriate, of sinks and reservoirs of all

greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol, including biomass, forests and oceans as well as other terrestrial, coastal and marine ecosystems;

- (e) Cooperate in preparing for adaptation to the impacts of climate change; develop and elaborate appropriate and integrated plans for coastal zone management, water resources and agriculture, and for the protection and rehabilitation of areas, particularly in Africa, affected by drought and desertification, as well as floods;
- (f) Take climate change considerations into account, to the extent feasible, in their relevant social, economic and environmental policies and actions, and employ appropriate methods, for example impact assessments, formulated and determined nationally, with a view to minimizing adverse effects on the economy, on public health and on the quality of the environment, of projects or measures undertaken by them to mitigate or adapt to climate change;
- (g) Promote and cooperate in scientific, technological, technical, socio-economic and other research, systematic observation and development of data archives related to the climate system and intended to further the understanding and to reduce or eliminate the remaining uncertainties regarding the causes, effects, magnitude and timing of climate change and the economic and social consequences of various response strategies;
- (h) Promote and cooperate in the full, open and prompt exchange of relevant scientific, technological, technical, socio-economic and legal information related to the climate system and climate change, and to the economic and social consequences of various response strategies;
- (i) Promote and cooperate in education, training and public awareness related to climate change and encourage the widest participation in this process, including that of non-governmental organizations; and
- (j) Communicate to the Conference of the Parties information related to implementation, in accordance with Article 12.

2. The developed country Parties and other Parties included in Annex I commit themselves specifically as provided for in the following:

- (a) Each of these Parties shall adopt national¹ policies and take corresponding measures on the mitigation of climate change, by limiting its anthropogenic emissions of greenhouse gases and protecting and enhancing its greenhouse gas sinks and reservoirs. These policies and measures will demonstrate that developed countries are taking the lead in modifying longer-term trends in anthropogenic emissions consistent with the objective of the Convention, recognizing that the return by the end of the present decade to earlier levels of anthropogenic emissions of carbon dioxide and other greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol would contribute to such modification, and taking into account the differences in these Parties' starting points and approaches, economic structures and resource bases, the need to maintain strong and sustainable economic growth, available technologies and other individual circumstances, as well as the need for equitable and appropriate contributions by each of these Parties to the global effort regarding that objective. These Parties may implement such policies and measures jointly with other Parties and may assist other Parties in contributing to the achievement of the objective of the Convention and, in particular, that of this subparagraph;
- (b) In order to promote progress to this end, each of these Parties shall communicate, within six months of the entry into force of the Convention for it and periodically thereafter, and in accordance with Article 12, detailed information on its policies and measures referred to in subparagraph (a) above, as well as on its resulting projected anthropogenic emissions by sources and removals by sinks of greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol for the period referred to in subparagraph (a), with the aim of returning individually or jointly to their 1990 levels these anthropogenic emissions of carbon dioxide and other greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol. This information will be reviewed by the Conference of the Parties, at its first session and periodically thereafter, in accordance with Article 7;
- (c) Calculations of emissions by sources and removals by sinks of greenhouse gases for the purposes of subparagraph (b) above should take into account the best available scientific knowledge, including of the effective capacity of sinks and the respective contributions of such gases to climate change. The Conference of the Parties shall consider and agree

¹ This includes policies and measures adopted by regional economic integration organizations.

on methodologies for these calculations at its first session and review them regularly thereafter;

- (d) The Conference of the Parties shall, at its first session, review the adequacy of subparagraphs (a) and (b) above. Such review shall be carried out in the light of the best available scientific information and assessment on climate change and its impacts, as well as relevant technical, social and economic information. Based on this review, the Conference of the Parties shall take appropriate action, which may include the adoption of amendments to the commitments in subparagraphs (a) and (b) above. The Conference of the Parties, at its first session, shall also take decisions regarding criteria for joint implementation as indicated in subparagraph (a) above. A second review of subparagraphs (a) and (b) shall take place not later than 31 December 1998, and thereafter at regular intervals determined by the Conference of the Parties, until the objective of the Convention is met;
- (e) Each of these Parties shall :
 - (i) Coordinate as appropriate with other such Parties, relevant economic and administrative instruments developed to achieve the objective of the Convention; and
 - (ii) Identify and periodically review its own policies and practices which encourage activities that lead to greater levels of anthropogenic emissions of greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol than would otherwise occur;
- (f) The Conference of the Parties shall review, not later than 31 December 1998, available information with a view to taking decisions regarding such amendments to the lists in Annexes I and II as may be appropriate, with the approval of the Party concerned;
- (g) Any Party not included in Annex I may, in its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, or at any time thereafter, notify the Depositary that it intends to be bound by subparagraphs (a) and (b) above. The Depositary shall inform the other signatories and Parties of any such notification.

3. The developed country Parties and other developed Parties included in Annex II shall provide new and additional financial resources to meet the agreed full costs incurred by

developing country Parties in complying with their obligations under Article 12, paragraph 1. They shall also provide such financial resources, including for the transfer of technology, needed by the developing country Parties to meet the agreed full incremental costs of implementing measures that are covered by paragraph 1 of this Article and that are agreed between a developing country Party and the international entity or entities referred to in Article 11, in accordance with that Article. The implementation of these commitments shall take into account the need for adequacy and predictability in the flow of funds and the importance of appropriate burden sharing among the developed country Parties.

4. The developed country Parties and other developed Parties included in Annex II shall also assist the developing country Parties that are particularly vulnerable to the adverse effects of climate change in meeting costs of adaptation to those adverse effects.

5. The developed country Parties and other developed Parties included in Annex II shall take all practicable steps to promote, facilitate and finance, as appropriate, the transfer of, or access to, environmentally sound technologies and know-how to other Parties, particularly developing country Parties, to enable them to implement the provisions of the Convention. In this process, the developed country Parties shall support the development and enhancement of endogenous capacities and technologies of developing country Parties. Other Parties and organizations in a position to do so may also assist in facilitating the transfer of such technologies.

6. In the implementation of their commitments under paragraph 2 above, a certain degree of flexibility shall be allowed by the Conference of the Parties to the Parties included in Annex I undergoing the process of transition to a market economy, in order to enhance the ability of these Parties to address climate change, including with regard to the historical level of anthropogenic emissions of greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol chosen as a reference.

7. The extent to which developing country Parties will effectively implement their commitments under the Convention will depend on the effective implementation by developed country Parties of their commitments under the Convention related to financial resources and transfer of technology and will take fully into account that economic and social development and poverty eradication are the first and overriding priorities of the developing country Parties.

8. In the implementation of the commitments in this Article, the Parties shall give full consideration to what actions are necessary under the Convention, including actions related to funding, insurance and the transfer of technology, to meet the

specific needs and concerns of developing country Parties arising from the adverse effects of climate change and/or the impact of the implementation of response measures, especially on:

- (a) Small island countries;
- (b) Countries with low-lying coastal areas;
- (c) Countries with arid and semi-arid areas, forested areas and areas liable to forest decay;
- (d) Countries with areas prone to natural disasters;
- (e) Countries with areas liable to drought and desertification;
- (f) Countries with areas of high urban atmospheric pollution;
- (g) Countries with areas with fragile ecosystems, including mountainous ecosystems;
- (h) Countries whose economies are highly dependent on income generated from the production, processing and export, and/or on consumption of fossil fuels and associated energy-intensive products; and
- (i) Land-locked and transit countries.

Further, the Conference of the Parties may take actions, as appropriate, with respect to this paragraph.

9. The Parties shall take full account of the specific needs and special situations of the least developed countries in their actions with regard to funding and transfer of technology.

10. The Parties shall, in accordance with Article 10, take into consideration in the implementation of the commitments of the Convention the situation of Parties, particularly developing country Parties, with economies that are vulnerable to the adverse effects of the implementation of measures to respond to climate change. This applies notably to Parties with economies that are highly dependent on income generated from the production, processing and export, and/or consumption of fossil fuels and associated energy-intensive products and/or the use of fossil fuels for which such Parties have serious difficulties in switching to alternatives.

ARTICLE 5

RESEARCH AND SYSTEMATIC OBSERVATION

In carrying out their commitments under Article 4, paragraph 1(g), the Parties shall:

- (a) Support and further develop, as appropriate, international and intergovernmental programmes and networks or organizations aimed at defining, conducting, assessing and financing research, data collection and systematic observation, taking into account the need to minimize duplication of effort;
- (b) Support international and intergovernmental efforts to strengthen systematic observation and national scientific and technical research capacities and capabilities, particularly in developing countries, and to promote access to, and the exchange of, data and analyses thereof obtained from areas beyond national jurisdiction; and
- (c) Take into account the particular concerns and needs of developing countries and cooperate in improving their endogenous capacities and capabilities to participate in the efforts referred to in subparagraphs (a) and (b) above.

ARTICLE 6**EDUCATION, TRAINING AND PUBLIC AWARENESS**

In carrying out their commitments under Article 4, paragraph 1(i), the Parties shall:

- (a) Promote and facilitate at the national and, as appropriate, subregional and regional levels, and in accordance with national laws and regulations, and within their respective capacities:
 - (i) The development and implementation of educational and public awareness programmes on climate change and its effects;
 - (ii) Public access to information on climate change and its effects;
 - (iii) Public participation in addressing climate change and its effects and developing adequate responses; and
 - (iv) Training of scientific, technical and managerial personnel.
- (b) Cooperate in and promote, at the international level, and, where appropriate, using existing bodies:
 - (i) The development and exchange of educational and public awareness material on climate change and its effects; and
 - (ii) The development and implementation of education and training programmes, including the strengthening of national institutions and the exchange or secondment of personnel to train experts in this field, in particular for developing countries.

ARTICLE 7**CONFERENCE OF THE PARTIES**

1. A Conference of the Parties is hereby established.
2. The Conference of the Parties, as the supreme body of this Convention, shall keep under regular review the implementation of the Convention and any related legal instruments that the Conference of the Parties may adopt, and shall make, within its mandate, the decisions necessary to promote the effective implementation of the Convention. To this end, it shall:

- (a) Periodically examine the obligations of the Parties and the institutional arrangements under the Convention, in the light of the objective of the Convention, the experience gained in its implementation and the evolution of scientific and technological knowledge;
- (b) Promote and facilitate the exchange of information on measures adopted by the Parties to address climate change and its effects, taking into account the differing circumstances, responsibilities and capabilities of the Parties and their respective commitments under the Convention;
- (c) Facilitate, at the request of two or more Parties, the coordination of measures adopted by them to address climate change and its effects, taking into account the differing circumstances, responsibilities and capabilities of the Parties and their respective commitments under the Convention;
- (d) Promote and guide, in accordance with the objective and provisions of the Convention, the development and periodic refinement of comparable methodologies, to be agreed on by the Conference of the Parties, inter alia, for preparing inventories of greenhouse gas emissions by sources and removals by sinks, and for evaluating the effectiveness of measures to limit the emissions and enhance the removals of these gases;
- (e) Assess, on the basis of all information made available to it in accordance with the provisions of the Convention, the implementation of the Convention by the Parties, the overall effects of the measures taken pursuant to the Convention, in particular environmental, economic and social effects as well as their cumulative impacts and the extent to which progress towards the objective of the Convention is being achieved;
- (f) Consider and adopt regular reports on the implementation of the Convention and ensure their publication;
- (g) Make recommendations on any matters necessary for the implementation of the Convention;
- (h) Seek to mobilize financial resources in accordance with Article 4, paragraphs 3, 4 and 5, and Article 11;
- (i) Establish such subsidiary bodies as are deemed necessary for the implementation of the Convention;

- (j) Review reports submitted by its subsidiary bodies and provide guidance to them;
- (k) Agree upon and adopt, by consensus, rules of procedure and financial rules for itself and for any subsidiary bodies;
- (l) Seek and utilize, where appropriate, the services and cooperation of, and information provided by, competent international organizations and intergovernmental and non-governmental bodies; and
- (m) Exercise such other functions as are required for the achievement of the objective of the Convention as well as all other functions assigned to it under the Convention.

3. The Conference of the Parties shall, at its first session, adopt its own rules of procedure as well as those of the subsidiary bodies established by the Convention, which shall include decision-making procedures for matters not already covered by decision-making procedures stipulated in the Convention. Such procedures may include specified majorities required for the adoption of particular decisions.

4. The first session of the Conference of the Parties shall be convened by the interim secretariat referred to in Article 21 and shall take place not later than one year after the date of entry into force of the Convention. Thereafter, ordinary sessions of the Conference of the Parties shall be held every year unless otherwise decided by the Conference of the Parties.

5. Extraordinary sessions of the Conference of the Parties shall be held at such other times as may be deemed necessary by the Conference, or at the written request of any Party, provided that, within six months of the request being communicated to the Parties by the secretariat, it is supported by at least one third of the Parties.

6. The United Nations, its specialized agencies and the International Atomic Energy Agency, as well as any State member thereof or observers thereto not Party to the Convention, may be represented at sessions of the Conference of the Parties as observers. Any body or agency, whether national or international, governmental or non-governmental, which is qualified in matters covered by the Convention, and which has informed the secretariat of its wish to be represented at a session of the Conference of the Parties as an observer, may be so admitted unless at least one third of the Parties present object. The admission and participation of observers shall be subject to the rules of procedure adopted by the Conference of the Parties.

ARTICLE 8

SECRETARIAT

1. A secretariat is hereby established.
2. The functions of the secretariat shall be:
 - (a) To make arrangements for sessions of the Conference of the Parties and its subsidiary bodies established under the Convention and to provide them with services as required;
 - (b) To compile and transmit reports submitted to it;
 - (c) To facilitate assistance to the Parties, particularly developing country Parties, on request, in the compilation and communication of information required in accordance with the provisions of the Convention;
 - (d) To prepare reports on its activities and present them to the Conference of the Parties;
 - (e) To ensure the necessary coordination with the secretariats of other relevant international bodies;
 - (f) To enter, under the overall guidance of the Conference of the Parties, into such administrative and contractual arrangements as may be required for the effective discharge of its functions; and
 - (g) To perform the other secretariat functions specified in the Convention and in any of its protocols and such other functions as may be determined by the Conference of the Parties.
3. The Conference of the Parties, at its first session, shall designate a permanent secretariat and make arrangements for its functioning.

ARTICLE 9**SUBSIDIARY BODY FOR SCIENTIFIC AND TECHNOLOGICAL ADVICE**

1. A subsidiary body for scientific and technological advice is hereby established to provide the Conference of the Parties and, as appropriate, its other subsidiary bodies with timely information and advice on scientific and technological matters relating to the Convention. This body shall be open to participation by all Parties and shall be multidisciplinary. It shall comprise government representatives competent in the relevant field of expertise. It shall report regularly to the Conference of the Parties on all aspects of its work.

2. Under the guidance of the Conference of the Parties, and drawing upon existing competent international bodies, this body shall:

- (a) Provide assessments of the state of scientific knowledge relating to climate change and its effects;
- (b) Prepare scientific assessments on the effects of measures taken in the implementation of the Convention;
- (c) Identify innovative, efficient and state-of-the-art technologies and know-how and advise on the ways and means of promoting development and/or transferring such technologies;
- (d) Provide advice on scientific programmes, international cooperation in research and development related to climate change, as well as on ways and means of supporting endogenous capacity-building in developing countries; and
- (e) Respond to scientific, technological and methodological questions that the Conference of the Parties and its subsidiary bodies may put to the body.

3. The functions and terms of reference of this body may be further elaborated by the Conference of the Parties.

ARTICLE 10

SUBSIDIARY BODY FOR IMPLEMENTATION

1. A subsidiary body for implementation is hereby established to assist the Conference of the Parties in the assessment and review of the effective implementation of the Convention. This body shall be open to participation by all Parties and comprise government representatives who are experts on matters related to climate change. It shall report regularly to the Conference of the Parties on all aspects of its work.

2. Under the guidance of the Conference of the Parties, this body shall:

- (a) Consider the information communicated in accordance with Article 12, paragraph 1, to assess the overall aggregated effect of the steps taken by the Parties in the light of the latest scientific assessments concerning climate change;
- (b) Consider the information communicated in accordance with Article 12, paragraph 2, in order to assist the

Conference of the Parties in carrying out the reviews required by Article 4, paragraph 2(d); and

- (c) Assist the Conference of the Parties, as appropriate, in the preparation and implementation of its decisions.

ARTICLE 11

FINANCIAL MECHANISM

1. A mechanism for the provision of financial resources on a grant or concessional basis, including for the transfer of technology, is hereby defined. It shall function under the guidance of and be accountable to the Conference of the Parties, which shall decide on its policies, programme priorities and eligibility criteria related to this Convention. Its operation shall be entrusted to one or more existing international entities.

2. The financial mechanism shall have an equitable and balanced representation of all Parties within a transparent system of governance.

3. The Conference of the Parties and the entity or entities entrusted with the operation of the financial mechanism shall agree upon arrangements to give effect to the above paragraphs, which shall include the following:

- (a) Modalities to ensure that the funded projects to address climate change are in conformity with the policies, programme priorities and eligibility criteria established by the Conference of the Parties;
- (b) Modalities by which a particular funding decision may be reconsidered in light of these policies, programme priorities and eligibility criteria;
- (c) Provision by the entity or entities of regular reports to the Conference of the Parties on its funding operations, which is consistent with the requirement for accountability set out in paragraph 1 above; and
- (d) Determination in a predictable and identifiable manner of the amount of funding necessary and available for the implementation of this Convention and the conditions under which that amount shall be periodically reviewed.

4. The Conference of the Parties shall make arrangements to implement the above-mentioned provisions at its first session, reviewing and taking into account the interim arrangements referred to in Article 21, paragraph 3, and shall decide

whether these interim arrangements shall be maintained. Within four years thereafter, the Conference of the Parties shall review the financial mechanism and take appropriate measures.

5. The developed country Parties may also provide and developing country Parties avail themselves of, financial resources related to the implementation of the Convention through bilateral, regional and other multilateral channels.

ARTICLE 12

COMMUNICATION OF INFORMATION RELATED TO IMPLEMENTATION

1. In accordance with Article 4, paragraph 1, each Party shall communicate to the Conference of the Parties, through the secretariat, the following elements of information:

- (a) A national inventory of anthropogenic emissions by sources and removals by sinks of all greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol, to the extent its capacities permit, using comparable methodologies to be promoted and agreed upon by the Conference of the Parties;
- (b) A general description of steps taken or envisaged by the Party to implement the Convention; and
- (c) Any other information that the Party considers relevant to the achievement of the objective of the Convention and suitable for inclusion in its communication, including, if feasible, material relevant for calculations of global emission trends.

2. Each developed country Party and each other Party included in Annex I shall incorporate in its communication the following elements of information:

- (a) A detailed description of the policies and measures that it has adopted to implement its commitment under Article 4, paragraphs 2(a) and 2(b); and
- (b) A specific estimate of the effects that the policies and measures referred to in subparagraph (a) immediately above will have on anthropogenic emissions by its sources and removals by its sinks of greenhouse gases during the period referred to in Article 4, paragraph 2(a).

3. In addition, each developed country Party and each other developed Party included in Annex II shall incorporate details of measures taken in accordance with Article 4, paragraphs 3, 4 and 5.

4. Developing country Parties may, on a voluntary basis, propose projects for financing, including specific technologies, materials, equipment, techniques or practices

that would be needed to implement such projects, along with, if possible, an estimate of all incremental costs, of the reductions of emissions and increments of removals of greenhouse gases, as well as an estimate of the consequent benefits.

5. Each developed country Party and each other Party included in Annex I shall make its initial communication within six months of the entry into force of the Convention for that Party. Each Party not so listed shall make its initial communication within three years of the entry into force of the Convention for that Party, or of the availability of financial resources in accordance with Article 4, paragraph 3. Parties that are least developed countries may make their initial communication at their discretion. The frequency of subsequent communications by all Parties shall be determined by the Conference of the Parties, taking into account the differentiated timetable set by this paragraph.

6. Information communicated by Parties under this Article shall be transmitted by the secretariat as soon as possible to the Conference of the Parties and to any subsidiary bodies concerned. If necessary, the procedures for the communication of information may be further considered by the Conference of the Parties.

7. From its first session, the Conference of the Parties shall arrange for the provision to developing country Parties of technical and financial support, on request, in compiling and communicating information under this Article, as well as in identifying the technical and financial needs associated with proposed projects and response measures under Article 4. Such support may be provided by other Parties, by competent international organizations and by the secretariat, as appropriate.

8. Any group of Parties may, subject to guidelines adopted by the Conference of the Parties, and to prior notification to the Conference of the Parties, make a joint communication in fulfilment of their obligations under this Article, provided that such a communication includes information on the fulfilment by each of these Parties of its individual obligations under the Convention.

9. Information received by the secretariat that is designated by a Party as confidential, in accordance with criteria to be established by the Conference of the Parties, shall be aggregated by the secretariat to protect its confidentiality before being made available to any of the bodies involved in the communication and review of information.

10. Subject to paragraph 9 above, and without prejudice to the ability of any Party to make public its communication at any time, the secretariat shall make communications by Parties

under this Article publicly available at the time they are submitted to the Conference of the Parties.

ARTICLE 13

RESOLUTION OF QUESTIONS REGARDING IMPLEMENTATION

The Conference of the Parties shall, at its first session, consider the establishment of a multilateral consultative process, available to Parties on their request, for the resolution of questions regarding the implementation of the Convention.

ARTICLE 14

SETTLEMENT OF DISPUTES

1. In the event of a dispute between any two or more Parties concerning the interpretation or application of the Convention, the Parties concerned shall seek a settlement of the dispute through negotiation or any other peaceful means of their own choice.

2. When ratifying, accepting, approving or acceding to the Convention, or at any time thereafter, a Party which is not a regional economic integration organization may declare in a written instrument submitted to the Depositary that, in respect of any dispute concerning the interpretation or application of the Convention, it recognizes as compulsory ipso facto and without special agreement, in relation to any Party accepting the same obligation:

- (a) Submission of the dispute to the International Court of Justice, and/or
- (b) Arbitration in accordance with procedures to be adopted by the Conference of the Parties as soon as practicable, in an annex on arbitration.

A Party which is a regional economic integration organization may make a declaration with like effect in relation to arbitration in accordance with the procedures referred to in subparagraph (b) above.

3. A declaration made under paragraph 2 above shall remain in force until it expires in accordance with its terms or until three months after written notice of its revocation has been deposited with the Depositary.

4. A new declaration, a notice of revocation or the expiry of a declaration shall not in any way affect proceedings pending before the International Court of Justice or the arbitral tribunal, unless the parties to the dispute otherwise agree.

5. Subject to the operation of paragraph 2 above, if after twelve months following notification by one Party to another that a dispute exists between them, the Parties concerned have not been able to settle their dispute through the means mentioned in paragraph 1 above, the dispute shall be submitted, at the request of any of the parties to the dispute, to conciliation.

6. A conciliation commission shall be created upon the request of one of the parties to the dispute. The commission shall be composed of an equal number of members appointed by each party concerned and a chairman chosen jointly by the members appointed by each party. The commission shall render a recommendatory award, which the parties shall consider in good faith.

7. Additional procedures relating to conciliation shall be adopted by the Conference of the Parties, as soon as practicable, in an annex on conciliation.

8. The provisions of this Article shall apply to any related legal instrument which the Conference of the Parties may adopt, unless the instrument provides otherwise.

ARTICLE 15

AMENDMENTS TO THE CONVENTION

1. Any Party may propose amendments to the Convention.

2. Amendments to the Convention shall be adopted at an ordinary session of the Conference of the Parties. The text of any proposed amendment to the Convention shall be communicated to the Parties by the secretariat at least six months before the meeting at which it is proposed for adoption. The secretariat shall also communicate proposed amendments to the signatories to the Convention and, for information, to the Depositary.

3. The Parties shall make every effort to reach agreement on any proposed amendment to the Convention by consensus. If all efforts at consensus have been exhausted, and no agreement reached, the amendment shall as a last resort be adopted by a three-fourths majority vote of the Parties present and voting at the meeting. The adopted amendment shall be communicated by the secretariat to the Depositary, who shall circulate it to all Parties for their acceptance.

4. Instruments of acceptance in respect of an amendment shall be deposited with the Depositary. An amendment adopted in accordance with paragraph 3 above shall enter into force for those Parties having accepted it on the ninetieth day after the date of receipt by the Depositary of an instrument of acceptance by at least three fourths of the Parties to the Convention.

5. The amendment shall enter into force for any other Party on the ninetieth day after the date on which that Party deposits with the Depositary its instrument of acceptance of the said amendment.

6. For the purposes of this Article, "Parties present and voting" means Parties present and casting an affirmative or negative vote.

ARTICLE 16

ADOPTION AND AMENDMENT OF ANNEXES TO THE CONVENTION

1. Annexes to the Convention shall form an integral part thereof and, unless otherwise expressly provided, a reference to the Convention constitutes at the same time a reference to any annexes thereto. Without prejudice to the provisions of Article 14, paragraphs 2(b) and 7, such annexes shall be restricted to lists, forms and any other material of a descriptive nature that is of a scientific, technical, procedural or administrative character.

2. Annexes to the Convention shall be proposed and adopted in accordance with the procedure set forth in Article 15, paragraphs 2, 3 and 4.

3. An annex that has been adopted in accordance with paragraph 2 above shall enter into force for all Parties to the Convention six months after the date of the communication by the Depositary to such Parties of the adoption of the annex, except for those Parties that have notified the Depositary, in writing, within that period of their non-acceptance of the annex. The annex shall enter into force for Parties which withdraw their notification of non-acceptance on the ninetieth day after the date on which withdrawal of such notification has been received by the Depositary.

4. The proposal, adoption and entry into force of amendments to annexes to the Convention shall be subject to the same procedure as that for the proposal, adoption and entry into force of annexes to the Convention in accordance with paragraphs 2 and 3 above.

5. If the adoption of an annex or an amendment to an annex involves an amendment to the Convention, that annex or amendment to an annex shall not enter into force until such time as the amendment to the Convention enters into force.

ARTICLE 17

PROTOCOLS

1. The Conference of the Parties may, at any ordinary session, adopt protocols to the Convention.
2. The text of any proposed protocol shall be communicated to the Parties by the secretariat at least six months before such a session.
3. The requirements for the entry into force of any protocol shall be established by that instrument.
4. Only Parties to the Convention may be Parties to a protocol.
5. Decisions under any protocol shall be taken only by the Parties to the protocol concerned.

ARTICLE 18

RIGHT TO VOTE

1. Each Party to the Convention shall have one vote, except as provided for in paragraph 2 below.
2. Regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their right to vote with a number of votes equal to the number of their member States that are Parties to the Convention. Such an organization shall not exercise its right to vote if any of its member States exercises its right, and vice versa.

ARTICLE 19

DEPOSITARY

The Secretary-General of the United Nations shall be the Depositary of the Convention and of protocols adopted in accordance with Article 17.

ARTICLE 20**SIGNATURE**

This Convention shall be open for signature by States Members of the United Nations or of any of its specialized agencies or that are Parties to the Statute of the International Court of Justice and by regional economic integration organizations at Rio de Janeiro, during the United Nations Conference on Environment and Development, and thereafter at United Nations Headquarters in New York from 20 June 1992 to 19 June 1993.

ARTICLE 21**INTERIM ARRANGEMENTS**

1. The secretariat functions referred to in Article 8 will be carried out on an interim basis by the secretariat established by the General Assembly of the United Nations in its resolution 45/212 of 21 December 1990, until the completion of the first session of the Conference of the Parties.
2. The head of the interim secretariat referred to in paragraph 1 above will cooperate closely with the Intergovernmental Panel on Climate Change to ensure that the Panel can respond to the need for objective scientific and technical advice. Other relevant scientific bodies could also be consulted.
3. The Global Environment Facility of the United Nations Development Programme, the United Nations Environment Programme and the International Bank for Reconstruction and Development shall be the international entity entrusted with the operation of the financial mechanism referred to in Article 11 on an interim basis. In this connection, the Global Environment Facility should be appropriately restructured and its membership made universal to enable it to fulfil the requirements of Article 11.

ARTICLE 22**RATIFICATION, ACCEPTANCE, APPROVAL OR ACCESSION**

1. The Convention shall be subject to ratification, acceptance, approval or accession by States and by regional economic integration organizations. It shall be open for accession from the day after the date on which the Convention is closed for signature. Instruments of ratification, acceptance, approval or accession shall be deposited with the Depositary.
2. Any regional economic integration organization which becomes a Party to the Convention without any of its member

States being a Party shall be bound by all the obligations under the Convention. In the case of such organizations, one or more of whose member States is a Party to the Convention, the organization and its member States shall decide on their respective responsibilities for the performance of their obligations under the Convention. In such cases, the organization and the member States shall not be entitled to exercise rights under the Convention concurrently.

3. In their instruments of ratification, acceptance, approval or accession, regional economic integration organizations shall declare the extent of their competence with respect to the matters governed by the Convention. These organizations shall also inform the Depositary, who shall in turn inform the Parties, of any substantial modification in the extent of their competence.

ARTICLE 23

ENTRY INTO FORCE

1. The Convention shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the fiftieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

2. For each State or regional economic integration organization that ratifies, accepts or approves the Convention or accedes thereto after the deposit of the fiftieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, the Convention shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit by such State or regional economic integration organization of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

3. For the purposes of paragraphs 1 and 2 above, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by States members of the organization.

ARTICLE 24

RESERVATIONS

No reservations may be made to the Convention.

ARTICLE 25

WITHDRAWAL

1. At any time after three years from the date on which the Convention has entered into force for a Party, that Party may withdraw from the Convention by giving written notification to the Depositary.

2. Any such withdrawal shall take effect upon expiry of one year from the date of receipt by the Depositary of the notification of withdrawal, or on such later date as may be specified in the notification of withdrawal.

3. Any Party that withdraws from the Convention shall be considered as also having withdrawn from any protocol to which it is a Party.

ARTICLE 26

AUTHENTIC TEXTS

The original of this Convention, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorized to that effect, have signed this Convention.

DONE at New York this ninth day of May one thousand nine hundred and ninety-two.

Annex I

Australia
Austria
Belarus^{a/}
Belgium
Bulgaria^{a/}
Canada
Czechoslovakia^{a/}
Denmark
European Economic Community
Estonia^{a/}
Finland
France
Germany
Greece
Hungary^{a/}
Iceland
Ireland
Italy
Japan
Latvia^{a/}
Lithuania^{a/}
Luxembourg
Netherlands
New Zealand
Norway
Poland^{a/}
Portugal
Romania^{a/}
Russian Federation^{a/}
Spain
Sweden
Switzerland
Turkey
Ukraine^{a/}
United Kingdom of Great
Britain and Northern Ireland
United States of America

^{a/} Countries that are undergoing the process of transition to a market economy.

Annex II

Australia
Austria
Belgium
Canada
Denmark
European Economic Community
Finland
France
Germany
Greece
Iceland
Ireland
Italy
Japan
Luxembourg
Netherlands
New Zealand
Norway
Portugal
Spain
Sweden
Switzerland
Turkey
United Kingdom of Great
 Britain and Northern Ireland
United States of America

PŘEKLAD

RÁMCOVÁ ÚMLUVA ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ O ZMĚNĚ KLIMATU

SMLUVNÍ STRANY TÉTO ÚMLUVY

UZNÁVAJÍCE, že změna klimatu Země a její nepříznivé důsledky jsou společným zájmem celého lidstva,

ZNEPOKOJENY tím, že lidské činnosti vedou k neustálému narůstání koncentrací skleníkových plynů v atmosféře a tento nárůst zvyšuje přirozený skleníkový efekt a že to povede v průměru k dalšímu oteplování zemského povrchu a atmosféry a pravděpodobně nepříznivě ovlivní přírodní ekosystémy a lidstvo jako takové,

ZAZNAMENÁVAJÍCE, že největší podíl na dřívějších a současných globálních emisích mají rozvinuté země, že množství emisí na obyvatele je v rozvojových zemích stále relativně malé a že podíl rozvojových zemí na globálních emisích bude narůstat, aby mohly být uspokojeny jejich sociální a rozvojové potřeby,

VĚDOMY si úlohy a významu pohlcování a ukládání skleníkových plynů v ekosystémech pevnin a oceánů,

ZAZNAMENÁVAJÍCE, že existuje celá řada nejasností, co se týče předpovědí změn klimatu, zvláště s ohledem na časové rozvržení, velikost a jejich regionální projevy,

BEROUCE V ÚVAHU, že globální povaha změny klimatu si žádá co nejširší spolupráci všech zemí a jejich účast v účinné a přiměřené mezinárodní reakci, v souladu s jejich společnými, i když rozdílnými odpovědnostmi a možnostmi a s jejich sociálními a hospodářskými podmínkami,

PŘIPOMÍNÁJÍCE příslušná opatření z prohlášení přijatého na Konferenci Organizace spojených národů o životním prostředí ve Stockholmu dne 16. června 1972,

PŘIPOMÍNÁJÍCE ROVNĚŽ, že státy mají v souladu s Chartou Organizace spojených národů a v souladu se zásadami mezinárodního práva suverenní právo využívat své vlastní zdroje na základě svých vlastních koncepcí ochrany životního prostředí a rozvoje a mají odpovědnost zajistit, aby činnosti v rámci jejich rozsahu působnosti nebo dohledu nezpůsobily škodu na životním prostředí jiného státu nebo v oblastech mimo dosah jejich vnitrostátní působnosti,

ZNOVU POTVRZUJÍCE zásadu suverenity států v mezinárodní spolupráci týkající se změny klimatu,

UZNÁVAJÍCE, že by státy měly přijmout účinné právní předpisy, že by environmentální normy a cíle a priority hospodaření měly odrážet souvislosti životního prostředí a vývoje, na který se vztahují, a že normy zavedené v některých zemích mohou být neadekvátní a mohou vyvolávat neopodstatněné ekonomické a sociální náklady v dalších, zejména rozvojových zemích,

PŘIPOMÍNÁJÍCE ustanovení usnesení Valného shromáždění č. 44/228 ze dne 22. prosince 1989, týkající se Konference Organizace spojených národů o životním prostředí a rozvoji, a usnesení 43/53 ze dne 6. prosince 1988, 44/207 ze dne 22. prosince 1989, 45/212 ze dne 21. prosince 1990 a 46/169 ze dne 19. prosince 1991 o ochraně světového klimatu pro současné a budoucí generace lidstva,

PŘIPOMÍNÁJÍCE také ustanovení usnesení Valného shromáždění č. 44/206 ze dne 22. prosince 1989 o možných nepříznivých účincích zvýšení hladiny moří na ostrovní a pobřežní oblasti, zvláště nížinné pobřežní oblasti, a příslušná ustanovení usnesení Valného shromáždění č. 44/172 ze dne 19. prosince 1989 o provádění akčního plánu boje proti desertifikaci,

PŘIPOMÍNÁJÍCE dále Vídeňskou úmluvu na ochranu ozonové vrstvy z roku 1985 a Montrealský protokol z roku 1987 o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu, naposledy upraveného a pozměněného dne 29. června 1990,

ZAZNAMENÁVAJÍCE ministerské prohlášení ze druhé světové konference o klimatu přijaté 7. listopadu 1990,

VĚDOMY si cenné analytické práce prováděné mnoha státy v oblasti změny klimatu a významného přínosu Světové meteorologické organizace, Programu Organizace spojených národů pro životní prostředí a činnosti dalších orgánů a organizací v rámci systému Organizace spojených národů, stejně jako dalších mezinárodních a mezivládních orgánů, k výměně výsledků vědeckého výzkumu a k jeho koordinaci,

UZNÁVAJÍCE, že kroky vedoucí k pochopení a k zaujetí postoje vůči změně klimatu budou z environmentálního, sociálního i ekonomického hlediska neúčinnější, když budou založeny na příslušných vědeckých, technických a ekonomických poznatcích a když budou soustavně přehodnocovány z hlediska nových zjištění v uvedených oblastech,

UZNÁVAJÍCE, že různé akce zaměřené na změnu klimatu mohou být samy o sobě z ekonomického hlediska oprávněné a mohou také napomáhat řešit další problémy životního prostředí,

UZNÁVAJÍCE rovněž jako potřebné, aby rozvinuté země okamžitě, pružným způsobem a na základě jasných priorit učinily první kroky směrem ke komplexním strategiím vůči změně klimatu na globální, národní, a kde je tak dojednáno, na regionální úrovni, které by braly v úvahu všechny skleníkové plyny s patřičným zřetelem na jejich relativní podíl na zesilování skleníkového efektu,

UZNÁVAJÍCE dále, že nížinné a další malé ostrovní země, země s nížinnými pobřežními, aridními a semiaridními oblastmi nebo oblastmi vystavenými záplavám, suchu či rozšiřování pouště a rozvojové země s křehkými horskými ekosystémy jsou zvláště citlivé na nepříznivé účinky změny klimatu,

UZNÁVAJÍCE specifické potíže zemí, a to zejména rozvojových, jejichž hospodářství jsou obzvláště závislá na produkci, využití a exportu fosilních paliv v důsledku opatření k omezení emisí skleníkových plynů,

POTVRZUJÍCE, že reakce na změnu klimatu by měly být integrovaným způsobem koordinovány se sociálním a hospodářským rozvojem, se snahou vyhnout se nepříznivým dopadům na tento rozvoj, při plném respektování zákonitě prioritní potřeby rozvojových zemí dosáhnout trvalého hospodářského růstu a vymýcení chudoby,

UZNÁVAJÍCE, že všechny země, zvláště rozvojové země, potřebují přístup ke zdrojům potřebným k dosažení trvalého sociálního a hospodářského rozvoje a že pro přiblížení tomuto cíli bude muset spotřeba energie rozvojových zemí narůstat při zohlednění možností k dosažení vyšší energetické hospodárnosti a ke kontrole emisí skleníkových plynů obecně, také prostřednictvím uplatnění nových technologií za podmínek, které činí tato uplatnění ekonomicky a sociálně výhodnými,

ODHODLÁNY chránit klimatický systém pro současné i budoucí generace

SE DOHODLY NA TOMTO:

Článek 1

Definice¹⁾

Pro účely této úmluvy se:

1. „nepříznivými účinky změny klimatu“ rozumějí takové změny ve fyzickém prostředí nebo v biotě v důsledku změny klimatu, které mají výrazné škodlivé účinky na složení, regenerační schopnosti či produktivitu přirozených a řízených ekosystémů, nebo na činnost sociálně-ekonomických systémů, nebo na lidské zdraví a blahobyt;
2. „změnou klimatu“ rozumí taková změna klimatu, která je vázána přímo nebo nepřímo na lidskou činnost měnící složení globální atmosféry a která je vedle přirozené variability klimatu pozorována za srovnatelný časový úsek;
3. „klimatickým systémem“ rozumí veškerá atmosféra, hydrosféra, biosféra a geosféra a jejich vzájemné ovlivňování;
4. „emisemi“ rozumí uvolňování skleníkových plynů nebo jejich prekurzorů do atmosféry nad určitou oblastí po určitou dobu;
5. „skleníkovými plyny“ rozumějí ty plynné složky atmosféry, jak přírodní tak antropogenní, které absorbují a opětovně vyzařují infračervené záření;
6. „organizací regionální hospodářské integrace“ rozumí organizace vytvořená suverénními státy dané oblasti, která má pravomoci v souvislosti se záležitostmi upravenými touto úmluvou nebo jejími protokoly a je náležitě pověřena, v souladu se svými vnitřními ustanoveními, podepisovat, ratifikovat, přijímat či schvalovat uvedené dokumenty nebo k nim přistupovat;
7. „rezervoárem“ rozumí ta část nebo ty části klimatického systému, kde jsou skleníkové plyny nebo jejich prekurzory ukládány;
8. „propadem“ rozumí proces, činnost nebo mechanismus, který odstraňuje skleníkový plyn, aerosol či prekurzor skleníkového plynu z atmosféry;
9. „zdrojem“ rozumí jakýkoli proces nebo činnost, při kterých se uvolňuje do atmosféry skleníkový plyn, aerosol či prekurzor skleníkového plynu.

¹⁾ Názvy článků jsou vloženy pouze jako pomůcka pro snazší orientaci v textu.

Článek 2

Cíl

Konečným cílem této úmluvy a jakýchkoli souvisejících právních dokumentů, které konference smluvních stran případně přijme, je dosáhnout, v souladu s odpovídajícími opatřeními úmluvy, stabilizace koncentrací skleníkových plynů v atmosféře na úrovni, která by umožnila předejít nebezpečným důsledkům vzájemného působení lidstva a klimatického systému. Této úrovni by mělo být dosaženo v takovém časovém období, které umožní ekosystémům, aby se přirozenou cestou přizpůsobily změně klimatu, přičemž by nebyla ohrožena produkce potravin, a hospodářskému rozvoji, aby mohl pokračovat udržitelným způsobem.

Článek 3

Zásady

Při svých činnostech směřujících k naplnění cílů této úmluvy a k provedení jejích ustanovení se smluvní strany řídí, mimo jiné, těmito zásadami:

1. smluvní strany by měly chránit klimatický systém ve prospěch současných a budoucích generací lidstva na základě rovnosti a v souladu s jejich společnými, i když rozdílnými, odpovědnostmi a odpovídajícími schopnostmi. V této souvislosti by měly smluvní strany rozvinutých zemí zaujmout vedoucí postavení v boji proti změně klimatu a z ní plynoucích negativních důsledků;
2. v úvahu by měly být plně brány specifické potřeby a zvláštní podmínky smluvních stran rozvojových zemí, zejména těch, které jsou obzvláště vystavené nepříznivým účinkům změny klimatu, a smluvních stran, zejména smluvních stran rozvojových zemí, které by v souvislosti s touto úmluvou měly nést nadměrné nebo nepřiměřené zatížení;
3. smluvní strany by měly předběžně učinit opatření k předvídání, prevenci či minimalizaci příčin vedoucích ke změně klimatu a zmírnit tak její nepříznivé účinky. Pokud existuje hrozba vážné nezvratné škody, neměl by nedostatek úplné vědecké jistoty sloužit jako důvod k odkladu takových opatření za předpokladu, že přístupy a opatření řešící problém změny klimatu jsou nákladově efektivní a jsou schopny zajistit celosvětový prospěch při nejnižších možných nákladech. Aby bylo dosaženo těchto cílů, zmíněné přístupy a opatření by měly brát v úvahu různé sociálně-ekonomické souvislosti, být komplexní, zahrnovat všechny příslušné zdroje, propady a rezervoáry skleníkových plynů, stejně jako všechna odvětví hospodářství. Úsilí zúčastněných smluvních stran ve věci klimatu by mělo být vynakládáno ve vzájemné spolupráci;
4. smluvní strany mají právo a měly by podporovat udržitelný rozvoj. Přístupy a opatření k ochraně klimatického systému před změnou způsobenou člověkem by měly odpovídat specifickým podmínkám každé smluvní strany, měly by být integrovány do vnitrostátních rozvojových programů a měly by brát v úvahu, že hospodářský rozvoj je základem pro přijetí opatření vůči změně klimatu;
5. smluvní strany by měly spolupracovat při rozvíjení podpůrného a otevřeného mezinárodního hospodářského systému, který by vedl k udržitelnému hospodářskému růstu a rozvoji všech smluvních stran, zvláště smluvních stran rozvojových zemí, a tak jim umožnit lépe se vyrovnávat s problémem změny klimatu. Opatření přijatá v boji proti změně klimatu, včetně jednostranných opatření, by se neměla stát nástrojem svévolné či nespravedlivé diskriminace či skrytým omezením v mezinárodním obchodě.

Článek 4

Závazky

1. Všechny smluvní strany, berouce v úvahu své společné, ale rozdílné odpovědnosti a své konkrétní národní a regionální priority, cíle a podmínky, budou:

- a) rozvíjet, pravidelně doplňovat, zveřejňovat a zpřístupňovat konferenci smluvních stran, v souladu s článkem 12, národní inventury antropogenních emisí ze zdrojů a snížení pomocí propadů všech skleníkových plynů, na něž se nevztahuje Montrealský protokol, za použití srovnatelných postupů dohodnutých konferencí smluvních stran;
- b) formulovat, uplatňovat, zveřejňovat a pravidelně aktualizovat národní a případně regionální programy obsahující opatření ke zmírnění změny klimatu se zaměřením na antropogenní emise podle zdrojů a jejich snížení v důsledku propadů u všech skleníkových plynů, na něž se nevztahuje Montrealský protokol, a opatření, která by usnadnila přiměřenou adaptaci změně klimatu;
- c) ve vzájemné spolupráci podporovat vývoj, využití a rozšiřování, včetně převodu technologií, postupů, procesů, které vedou ke kontrole, omezení či prevenci antropogenních emisí skleníkových plynů, na něž se nevztahuje Montrealský protokol, a to ve všech příslušných odvětvích včetně energetiky, dopravy, průmyslu, zemědělství, lesnictví a nakládání s odpady;
- d) podporovat udržitelné hospodaření s místy propadu a rezervoáry všech skleníkových plynů, na něž se

nevztahuje Montrealský protokol, včetně biomasy, lesů, oceánů, stejně tak jako ostatních pevninských, pobřežních a mořských ekosystémů, a ve vzájemné spolupráci podporovat jejich ochranu a rozvoj;

- e) spolupracovat při přípravě na adaptaci vůči dopadům změny klimatu, vyvíjet a rozpracovávat odpovídající a integrované plány pro postupy v pobřežních zónách, pro vodní zdroje a zemědělství a pro ochranu a obnovu oblastí, zvláště v Africe, které jsou postiženy suchem a desertifikací i záplavami;
- f) v přiměřeném rozsahu zohledňovat změnu klimatu v systémech jejich sociální, hospodářské a environmentální politiky a opatření, využívat vhodné metody, např. posouzení dopadu na životní prostředí, které budou definované a určené na národní úrovni, s ohledem na minimalizaci nepříznivých účinků jimi realizovaných projektů a opatření ke zmírnění či přizpůsobení se změně klimatu na hospodářství, na zdraví obyvatelstva a na kvalitu životního prostředí;
- g) ve vzájemné spolupráci podporovat vědecký, technologický, technický, společensko-hospodářský a ostatní výzkum, systematická sledování a rozvoj datových archivů týkajících se klimatického systému a zaměřených na prohloubení znalostí a snížení či odstranění zbývajících nejasností, které se týkají příčin, účinků, velikosti a časového postupu změny klimatu, a hospodářských a sociálních důsledků různých strategií vůči této změně;
- h) ve vzájemné spolupráci podporovat úplnou, otevřenou a rychlou výměnu příslušných vědeckých, technologických, technických, společensko-hospodářských a právních informací, které souvisejí s klimatickým systémem a změnou klimatu a s hospodářskými a společenskými důsledky různých strategií vůči změně klimatu;
- i) ve vzájemné spolupráci podporovat vzdělávání, výuku a povědomí veřejnosti v souvislosti se změnou klimatu a povzbuzovat co nejširší účast v tomto procesu, včetně nevládních organizací;
- j) sdělovat konferenci smluvních stran informace, týkající se realizace opatření v souladu s článkem 12.

2. Smluvní strany rozvinutých zemí a další smluvní strany zahrnuté v příloze I přijímají následující konkrétní závazky:

- a) každá z těchto smluvních stran přijme národní²⁾ přístupy a odpovídající opatření ke zmírnění změny klimatu s tím, že omezí své antropogenní emise skleníkových plynů a že bude chránit a rozšiřovat své propady a rezervoáry skleníkových plynů. Tyto přístupy a opatření budou důkazem, že rozvinuté země zaujímají vedoucí postavení při změnách dlouhodobých tendencí antropogenních emisí v souladu s cílem úmluvy, že uznávají, že jestliže se koncem tohoto desetiletí sníží antropogenní emise oxidu uhličitého a dalších skleníkových plynů, na něž se nevztahuje Montrealský protokol, přispěje to k těmto změnám, a přitom se bere v úvahu rozdílnost ve výchozích podmínkách a přístupech těchto smluvních stran a v jejich hospodářských strukturách a zdrojových základnách, jejich potřeba udržet silný a udržitelný hospodářský růst, dostupné technologie a další specifické okolnosti, stejně tak jako potřeba rovnocenného a odpovídajícího příspěvku každé z těchto smluvních stran ke globálnímu úsilí s ohledem na výše uvedený cíl. Tyto smluvní strany mohou takové přístupy a opatření provádět společně s ostatními smluvními stranami a mohou jiným smluvním stranám pomáhat při dosahování cíle úmluvy, zejména v tom, o čem pojednává toto písmeno;
- b) v zájmu podpory pokroku směřujícímu k tomuto cíli, každá z těchto smluvních stran sdělí do šesti měsíců ode dne, kdy pro ni tato úmluva vstoupila v platnost, a poté již pravidelně v souladu s článkem 12 podrobné informace o svých přístupech a opatřeních podle písmena a) i o svých předpokládaných antropogenních emisích podle zdrojů a sníženích v důsledku propadů skleníkových plynů, na něž se nevztahuje Montrealský protokol, po dobu stanovenou v písmenu a), s cílem návratu ať již jednotlivě nebo společně na úroveň antropogenních emisí oxidu uhličitého a dalších skleníkových plynů, na něž se nevztahuje Montrealský protokol, dosaženou k roku 1990. Tyto informace přezkoumá konference smluvních stran na svém prvním zasedání a poté již pravidelně, v souladu s článkem 7;
- c) výpočty emisí podle zdrojů a snížení v důsledku propadů skleníkových plynů pro účely písmene b) by měly brát v úvahu nejlepší dostupné vědecké poznatky, včetně efektivní kapacity míst propadu a jednotlivých příspěvků těchto plynů ke změně klimatu. Konference smluvních stran zváží a odsouhlasí postupy pro tyto výpočty na svém prvním zasedání a dále je bude pravidelně přezkoumávat;
- d) na svém prvním zasedání přezkoumá konference smluvních stran přiměřenost písmen a) a b). Toto přezkoumání se provede s ohledem na nejlepší dostupné vědecké informace a posouzení změn klimatu a jejich dopadů, stejně tak jako příslušných technických, společenských a hospodářských informací. Na základě tohoto přezkoumání podnikne konference smluvních stran příslušné kroky, které mohou zahrnovat přijetí změn závazků obsažených v písmenech a) a b). Konference smluvních stran na svém prvním zasedání rovněž rozhodne o kritériích pro společné provádění opatření, jak je naznačeno v písmenu a). Druhé přezkoumání písmen a) a b) proběhne nejpozději do 31. prosince 1998 a dále v pravidelných intervalech určených konferencí smluvních stran, dokud nebude cíle úmluvy dosaženo;

²⁾ Včetně přístupů a opatření přijatých organizacemi regionální hospodářské integrace.

e) každá z těchto smluvních stran:

- i) případně koordinuje s dalšími takovými smluvními stranami příslušné hospodářské a správní nástroje k dosažení cílů úmluvy;
 - ii) identifikuje a pravidelně přezkoumává své vlastní politiky a zvyklosti, které podporují činnosti směřující k vyšší úrovni antropogenních emisí skleníkových plynů, na něž se nevztahuje Montrealský protokol, než jaké by jinak bylo dosaženo;
- f) konference smluvních stran přezkoumá nejpozději do 31. prosince 1998 dostupné informace, aby mohla rozhodnout o případných změnách seznamů v přílohách I a II podle potřeby a se souhlasem dotčené smluvní strany;
- g) jakákoli smluvní strana, která není uvedena v příloze I, může ve své listině o ratifikaci, přijetí, schválení či přistoupení nebo kdykoli poté oznámit depozitáři, že hodlá být vázána písmeny a) a b). Depozitář o takovém oznámení uvědomí ostatní signatáře a smluvní strany.

3. Smluvní strany rozvinutých zemí a další rozvinuté smluvní strany zahrnuté v příloze II poskytnou nové a dodatečné finanční zdroje, aby byly pokryty odsouhlasené plné náklady smluvních stran rozvojových zemí při plnění závazků podle čl. 12 odst. 1. Poskytnou rovněž takové finanční zdroje, včetně zdrojů určených na převod technologií, které smluvní strany rozvojových zemí potřebují na pokrytí odsouhlasených plných přírůstkových nákladů na provádění opatření ve smyslu odstavce 1 tohoto článku a které jsou dohodnuty mezi smluvní stranou rozvojové země a mezinárodním subjektem či subjekty v souladu s článkem 11. Při uskutečňování těchto závazků je třeba brát v úvahu potřebu přiměřenosti a předvídatelnosti toku fondů a významnost odpovídajícího rozdělení zátěže mezi smluvní strany rozvinutých zemí.

4. Smluvní strany rozvinutých zemí a další rozvinuté smluvní strany zahrnuté v příloze II budou rovněž pomáhat smluvním stranám rozvojových zemí zvláště vystaveným nepříznivým účinkům změny klimatu tím, že pokryjí náklady na přizpůsobení se těmto nepříznivým účinkům.

5. Smluvní strany rozvinutých zemí a další rozvinuté smluvní strany zahrnuté v příloze II učiní veškeré možné kroky k podpoře, usnadnění a financování převodu environmentálně vhodných technologií a know-how ostatním smluvním stranám, zvláště stranám rozvojových zemí, aby jim umožnily provést opatření úmluvy. Smluvní strany rozvinutých zemí v tomto procesu podpoří rozvoj a rozšiřování domácích kapacit a technologií smluvních stran rozvojových zemí. Ostatní smluvní strany a organizace, které k tomu mají předpoklady, mohou pomoci rovněž při usnadňování převodu technologií.

6. Při uskutečňování závazků podle odstavce 2 konference smluvních stran povolí smluvním stranám, které jsou uvedeny v příloze I a jsou v procesu transformace na tržní hospodářství, určitou míru flexibility tak, aby se zvýšila schopnost těchto smluvních stran zabývat se změnou klimatu, s ohledem na dřívější úroveň antropogenních emisí skleníkových plynů, na něž se nevztahuje Montrealský protokol.

7. Rozsah, v jakém budou smluvní strany rozvojových zemí účinně uskutečňovat své závazky obsažené v úmluvě, bude záviset na účinném uskutečnění závazků smluvních stran rozvinutých zemí v souvislosti s finančními zdroji a převodem technologií a bude plně zohledňovat skutečnost, že hospodářský a sociální rozvoj a vymýcení chudoby jsou prvořadými a základními prioritami smluvních stran rozvojových zemí.

8. Při uskutečňování závazků podle tohoto článku zúčastněné smluvní strany náležitě zváží, jaké akce jsou podle této úmluvy nezbytné, včetně akcí souvisejících s financováním, pojištěním a převodem technologií, aby se uspokojily specifické potřeby a zájmy smluvních stran rozvojových zemí plynoucí z nepříznivých účinků změny klimatu nebo z dopadu opatření, které těmto nepříznivým účinkům čelí, a to zvláště:

- a) v malých ostrovních zemích,
- b) v zemích s nížinnými pobřežními oblastmi,
- c) v zemích s aridními a semiaridními oblastmi, zalesněnými oblastmi a s oblastmi náchylnými k úbytku lesů,
- d) v zemích s oblastmi náchylnými k přírodním katastrofám,
- e) v zemích s oblastmi náchylnými k suchu a desertifikaci,
- f) s vysokým znečištěním ovzduší ve městech,
- g) v zemích s oblastmi křehkých ekosystémů, včetně horských ekosystémů,
- h) v zemích, jejichž hospodářství je velmi závislé na příjmu z produkce, zpracování a exportu nebo na spotřebě fosilních paliv a příslušných energeticky náročných výrobků,
- i) v zemích bez přístupu k moři a v tranzitních zemích.

Konference smluvních stran může případně přijmout další opatření s ohledem na tento odstavec.

9. Smluvní strany ve svých opatřeních týkajících se financování a převodu technologií plně přihlédnou ke konkrétním potřebám a zvláštním situacím v nejméně rozvinutých zemích.

10. Smluvní strany, v souladu s článkem 10, přihlédnou při uskutečňování závazků úmluvy k situaci smluvních stran, a zvláště smluvních stran rozvojových zemí, jejichž hospodářství je ohroženo nepříznivými účinky

opatření, kterými čelí změně klimatu. To se týká zvláště smluvních stran, jejichž hospodářství je silně závislé na příjmu z produkce, zpracování a exportu nebo na využívání takových fosilních paliv, pro něž tyto smluvní strany nemohou bez vážných obtíží nalézt alternativy.

Článek 5

Výzkum a systematická sledování

Při uskutečňování svých závazků podle čl. 4 odst. 1 písm. g) smluvní strany:

- a) podporují a podle potřeby dále rozvíjejí mezinárodní a mezivládní programy a sítě nebo organizace určené k definování, řízení, posuzování a financování výzkumu, shromažďování údajů a k systematickému sledování a berou přitom v úvahu snahu zamezit zdvojení těchto snah;
- b) podporují mezinárodní a mezivládní úsilí k posílení systematického sledování, kapacit a možností státního vědeckého a technického výzkumu, zvláště v rozvojových zemích, usnadňují přístup k údajům a analýzám získaným z oblastí mimo rámec národní působnosti;
- c) berou v úvahu zvláštní zájmy a potřeby rozvojových zemí a spolupracují při rozšiřování jejich endogenních kapacit a možností podílet se na úsilí podle písmen a) a b).

Článek 6

Vzdělávání, odborné vzdělávání a povědomí veřejnosti

Při uskutečňování svých závazků podle čl. 4 odst. 1 písm. i) smluvní strany:

- a) na národní a případně subregionální a regionální úrovni v souladu s vnitrostátními právními a správními předpisy a v rámci svých odpovídajících možností podporují a usnadňují:
 - i) rozvíjení a provádění programů vzdělávání a programů týkajících se povědomí veřejnosti se zaměřením na změnu klimatu a její účinky,
 - ii) přístup veřejnosti k informacím, které se týkají změny klimatu a jejích účinků,
 - iii) účast veřejnosti v akcích zaměřených na změnu klimatu a její účinky a při vyvíjení odpovídajících protipatření,
 - iv) výchovu vědeckého, technického a řídicího personálu;
- b) na mezinárodní úrovni, při vzájemné spolupráci a kde je to vhodné, s využitím stávajících subjektů, podporují:
 - i) rozvoj a výměnu materiálů o výchově a povědomí veřejnosti v oblasti změny klimatu a jejích účinků,
 - ii) rozvoj a provádění vzdělávacích a výchovných programů, včetně posilování státních institucí, a výměny nebo přidělování pracovníků pro výuku expertů v této oblasti, zvláště pro rozvojové země.

Článek 7

Konference smluvních stran

1. Zřizuje se konference smluvních stran.

2. Konference smluvních stran, jako nejvyšší orgán této úmluvy, pravidelně přezkoumá provádění této úmluvy a jakýchkoli souvisejících právních dokumentů, které konference smluvních stran přijme, a v rámci svého mandátu učiní rozhodnutí, která jsou nezbytná pro účinné provádění této úmluvy. K dosažení tohoto cíle:

- a) pravidelně zkoumá závazky smluvních stran a institucionální opatření v rámci úmluvy, a to z hlediska cílů úmluvy, zkušeností získaných při jejím provádění a vývoje vědeckých a technických poznatků;
- b) podporuje a usnadňuje výměnu informací o opatřeních, která smluvní strany přijaly ve věci změny klimatu a jejích účinků, a to při zohlednění různosti okolností, odpovědností a schopností smluvních stran a jejich závazků v rámci úmluvy;
- c) na žádost dvou či více smluvních stran usnadňuje koordinaci opatření, která byla přijata ve věci změny klimatu a jejích účinků, a to při zohlednění různosti okolností, odpovědností a schopností smluvních stran a jejich závazků v rámci úmluvy;
- d) v souladu s cílem a ustanoveními úmluvy podporuje a vede práce na rozvoji a pravidelném zlepšování srovnatelných metodologií, které má schválit konference smluvních stran, mimo jiné za účelem přípravy inventur skleníkových plynů ze zdrojů a snížení pomoci propadů a pro hodnocení účinnosti opatření k omezení emisí a podpoře odstraňování těchto plynů;
- e) na základě všech dostupných informací a v souladu s opatřeními úmluvy posuzuje provádění úmluvy smluvními stranami, celkovou účinnost opatření přijatých na základě této úmluvy, zvláště v oblasti životního prostředí a v oblasti sociální a hospodářské, a stejně tak i kumulativní dopady a míru přiblížení se k cíli;
- f) zvažuje a přijímá pravidelné zprávy o provádění úmluvy a zajišťuje jejich zveřejňování;
- g) připravuje doporučení v jakékoli záležitosti nezbytné pro provádění úmluvy;
- h) usiluje o mobilizaci finančních zdrojů v souladu s čl. 4 odst. 3, 4 a 5 a s článkem 11;

- i) zřizuje pomocné orgány, jaké se jeví nezbytné pro provádění úmluvy;
- j) přezkoumává zprávy předložené pomocnými orgány a poskytuje jim obecné pokyny;
- k) konsensem schvaluje a přijímá jednací řád a finanční pravidla pro vlastní činnost a pro pomocné orgány;
- l) vyhledává a využívá podle potřeby služby, spolupráci a informace nabízené příslušnými mezinárodními, mezivládními i nevládními organizacemi;
- m) vykonává takové další funkce, které jsou potřebné k dosažení cíle úmluvy, stejně tak jako všechny další funkce svěřené jí touto úmluvou.

3. Na svém prvním zasedání přijme konference smluvních stran vlastní jednací řád a rovněž jednací řád pro pomocné orgány ustavené na základě úmluvy, včetně postupů při rozhodování v záležitostech, které nejsou zatím obsaženy v rozhodovacích postupech určených úmluvou. Takové postupy mohou zahrnovat specifické určení většiny vyžadované pro přijetí určitých rozhodnutí.

4. První zasedání konference smluvních stran svolá dočasný sekretariát podle článku 21 a koná se nejpozději rok po dni vstupu této úmluvy v platnost. Dále se budou běžná zasedání konference smluvních stran konat každý rok, nerozhodne-li konference smluvních stran jinak.

5. Mimořádná zasedání konference smluvních stran se konají v termínech, které považuje konference smluvních stran za nezbytné, nebo na písemnou žádost některé ze smluvních stran za předpokladu, že během šesti měsíců ode dne, kdy sekretariát sdělil tuto žádost smluvním stranám, bude žádost podpořena alespoň jednou třetinou smluvních stran.

6. Organizace spojených národů, její specializované agentury a Mezinárodní agentura pro atomovou energii, stejně jako členské státy či státy se statutem pozorovatele, které nejsou zatím stranou úmluvy, se mohou zúčastnit zasedání konference smluvních stran jako pozorovatelé. Jakákoli instituce nebo agentura, vnitrostátní nebo mezinárodní, vládní či nevládní, která má kvalifikaci v záležitostech uvedené úmluvy a která uvědomila sekretariát o svém přání účastnit se zasedání konference smluvních stran v roli pozorovatele, může být přijata, pokud nejméně jedna třetina smluvních stran nepředloží námitky. Přijetí a účast pozorovatelů je předmětem jednacího řádu schváleného konferencí smluvních stran.

Článek 8

Sekretariát

1. Zřizuje se sekretariát.

2. Funkce sekretariátu jsou:

- a) připravovat zasedání konference smluvních stran a jejích pomocných orgánů ustavených na základě úmluvy a poskytovat jim veškeré požadované služby,
- b) shromažďovat a rozšiřovat zprávy, které jsou mu předloženy,
- c) poskytovat na základě požadavku pomoc smluvním stranám, zvláště smluvním stranám rozvojových zemí, při sestavování a předávání informací, které jsou vyžadovány v souladu s úmluvou,
- d) připravovat zprávy o své činnosti a předkládat je konferenci smluvních stran,
- e) zajišťovat nezbytnou koordinaci se sekretariáty příslušných mezinárodních orgánů,
- f) pod obecným dohledem konference smluvních stran vstupovat do správních a smluvních ujednání, která jsou žádoucí pro účinný výkon jeho funkcí,
- g) vykonávat další funkce sekretariátu specifikované v úmluvě a v kterémkoli z jejích protokolů a takové další funkce, které určí konference smluvních stran.

3. Na svém prvním zasedání jmenuje konference smluvních stran stálý sekretariát a učiní opatření pro jeho fungování.

Článek 9

Pomocný orgán pro vědecké a technologické poradenství

1. Zřizuje se pomocný orgán pro vědecké a technologické poradenství, aby poskytoval konferenci smluvních stran a podle potřeby jejím dalším pomocným orgánům aktuální informace a rady týkající se vědeckých a technologických záležitostí se vztahem k úmluvě. Tento orgán je otevřený účasti všech smluvních stran a je mnohaoborový. Je složen ze zástupců vlád příslušných pro danou odbornost. Pravidelně informuje konferenci smluvních stran o všech aspektech své činnosti.

2. Pod vedením konference smluvních stran a v součinnosti se stávajícími příslušnými mezinárodními orgány tento orgán:

- a) poskytuje posouzení stavu vědeckého poznání ve vztahu ke změně klimatu a jejím účinkům;
- b) připravuje vědecká posouzení účinků opatření, která byla přijata v rámci provádění úmluvy;

- c) identifikuje inovační, účinné a nejnovější technologie a know-how a poskytuje rady o způsobech a prostředcích podpory vývoje nebo o převodu těchto technologií;
- d) poskytuje rady o vědeckých programech, o mezinárodní spolupráci ve výzkumu a vývoji ve vztahu ke změně klimatu a o způsobech a prostředcích k podpoře rozšiřování vlastních kapacit v rozvojových zemích;
- e) odpovídá na vědecké, technologické a metodologické otázky, které tomuto orgánu položí konference smluvních stran a její pomocné orgány.

3. Funkce a podmínky činnosti tohoto orgánu může dále rozpracovat konference smluvních stran.

Článek 10

Pomocný orgán pro provádění úmluvy

1. Zřizuje se pomocný orgán pro provádění úmluvy, který je nápomocen konferenci smluvních stran při hodnocení a zpracování přehledu účinného provádění úmluvy. Tento orgán je otevřen účasti všech smluvních stran a je složen ze zástupců vlád, kteří jsou odborníky v záležitostech souvisejících se změnou klimatu. O všech aspektech své práce pravidelně informuje konferenci smluvních stran.

2. Tento orgán pod vedením konference smluvních stran:

- a) zvažuje informace sdělené v souladu s čl. 12 odst. 1 a hodnotí všeobecný souhrnný účinek postupů jednotlivých smluvních stran s přihlédnutím k nejnovějším vědeckým poznatkům týkajícím se změny klimatu;
- b) zvažuje informace získané v souladu s čl. 12 odst. 2 s cílem pomoci konferenci smluvních stran při provádění přezkoumání podle čl. 4 odst. 2 písm. d);
- c) vhodným způsobem napomáhá konferenci smluvních stran při přípravě a provádění jejích rozhodnutí.

Článek 11

Finanční mechanismus

1. Definuje se mechanismus pro poskytování finančních zdrojů v podobě grantů či úlev, včetně převodu technologií. Provádí se pod dohledem a kontrolou konference smluvních stran, která rozhodne o strategii, programových prioritách a o kritériích způsobilosti ve vztahu k této úmluvě. Jeho provoz bude svěřen jednomu nebo několika ze stávajících mezinárodních subjektů.

2. Finanční mechanismus má rovnocennou a vyváženou účast všech zúčastněných smluvních stran v rámci průhledného systému řízení.

3. Konference smluvních stran a subjekt či subjekty pověřené provozem finančního mechanismu se dohodnou na opatřeních, jimiž shora uvedené odstavce uvedou v činnost, včetně:

- a) způsobů zajištění, aby financované projekty vztahující se ke změně klimatu byly v souladu se strategií, programovými prioritami a kritérii způsobilosti tak, jak je určila konference smluvních stran;
- b) způsobů, podle kterých bude možné určitá finanční rozhodnutí znovu prověřit s ohledem na tyto strategie, programové priority a kritéria způsobilosti;
- c) předkládání pravidelných zpráv konferenci smluvních stran příslušnými subjekty o jejich finančních operacích v souladu s požadavkem kontrolovatelnosti podle shora uvedeného odstavce 1;
- d) určení výše finanční částky nezbytné a dostupné pro provádění této úmluvy předvídatelným a identifikovatelným způsobem a určení podmínek, za kterých bude tato částka pravidelně přezkoumávána.

4. Na svém prvním zasedání učiní konference smluvních stran opatření k uskutečnění výše uvedených zásad, přičemž přezkoumá a vezme v úvahu prozatímní opatření uvedená v čl. 21 odst. 3 a rozhodne, zda tato prozatímní ustanovení budou zachována. Během následujících čtyř let konference smluvních stran přezkoumá finanční mechanismus a přijme příslušná opatření.

5. Smluvní strany rozvinutých zemí mohou poskytovat a smluvní strany rozvojových zemí mohou využívat finanční zdroje k provádění úmluvy prostřednictvím bilaterálních, oblastních a dalších multilaterálních vazeb.

Článek 12

Poskytování informací o provádění úmluvy

1. V souladu s čl. 4 odst. 1 poskytne každá smluvní strana konferenci smluvních stran prostřednictvím sekretariátu tyto informace:

- a) národní inventury antropogenních emisí ze zdrojů a snížení pomocí propadů všech skleníkových plynů, na něž se nevztahuje Montrealský protokol, a to v rozsahu svých možností, při využití srovnatelných metodologií rozvinutých a dohodnutých konferencí smluvních stran;
- b) všeobecný popis kroků učiněných nebo předpokládaných stranou s ohledem na provádění úmluvy;

- c) jakékoli další údaje, které považuje smluvní strana za relevantní pro dosažení cíle úmluvy a které považuje za vhodné zahrnout do svého sdělení, včetně případných údajů relevantních pro odhad celosvětových trendů emisí.
2. Každá smluvní strana rozvinuté země a každá další smluvní strana uvedená v příloze I zahrne do svého sdělení tyto informace:
- a) podrobný popis přístupů a opatření, které přijala k uskutečnění svých závazků podle čl. 4 odst. 2 písm. a) a b);
 - b) konkrétní odhad účinků přístupů a opatření podle písmene a) na antropogenní emise ze zdrojů a snížení pomocí propadů skleníkových plynů za období podle čl. 4 odst. 2 písm. a).
3. Navíc každá smluvní strana rozvinutých zemí a každá smluvní strana uvedená v příloze II zahrne podrobnosti o opatřeních přijatých v souladu s čl. 4 odst. 3, 4 a 5.
4. Smluvní strany rozvojových zemí mohou dobrovolně navrhnout projekty k financování, včetně zvláštních technologií, materiálů, vybavení, technik či postupů, které jsou nutné k provádění takových projektů, a současně s tím, je-li to možné, odhadovat všechny dodatečné náklady na snížení emisí a zvýšené odbourávání skleníkových plynů, stejně tak jako z toho vyplývající zisk.
5. Každá smluvní strana rozvinutých zemí a každá další smluvní strana uvedená v příloze I uskuteční své úvodní sdělení do šesti měsíců po dni, kdy pro ni vstoupí úmluva v platnost. Každá smluvní strana, která není uvedena v příloze, uskuteční úvodní sdělení do tří let po dni, kdy pro ni vstoupí úmluva v platnost, nebo od obdržení finančních prostředků v souladu s čl. 4 odst. 3. Smluvní strany, které patří k nejméně rozvinutým zemím, mohou uskutečnit své úvodní sdělení podle vlastního uvážení. Konference smluvních stran určí frekvenci dalších sdělení pro všechny smluvní strany s tím, že vezme v úvahu různý časový rozvrh uvedený v tomto odstavci.
6. Informace poskytované smluvními stranami podle tohoto článku předá sekretariát co nejdříve konferenci smluvních stran a příslušným pomocným orgánům. Postupy předávání informací mohou být dále v případě nutnosti zvažovány konferencí smluvních stran.
7. Od svého prvního zasedání učiní konference smluvních stran na požádání opatření, která usnadní smluvním stranám rozvojových zemí získávat technickou a finanční podporu při zajišťování a předávání informací podle tohoto článku, jakož i při identifikaci technických a finančních potřeb spojených s navrhovanými projekty a opatřeními podle článku 4. Tato podpora může být poskytnuta ostatními smluvními stranami, příslušnými mezinárodními organizacemi a popřípadě i sekretariátem.
8. Jakákoli skupina smluvních stran může, v souladu se zásadami přijatými konferencí smluvních stran a pokud to konferenci smluvních stran předem oznámí, vypracovat společné sdělení o plnění svých závazků ve smyslu tohoto článku, a to za předpokladu, že toto sdělení bude obsahovat informace za všechny tyto smluvní strany o plnění jejich individuálních závazků vyplývajících z úmluvy.
9. Informace, obdržené sekretariátem a označené jako důvěrné, budou v souladu s kritérii, která zavede konference smluvních stran, sekretariátem shromažďovány tak, aby byla zaručena jejich důvěrnost, a to dříve, než budou poskytnuty dalším orgánům podílejícím se na výměně a přezkoumávání informací.
10. S ohledem na odstavec 9 a aniž jsou dotčeny schopnosti jednotlivých smluvních stran zveřejnit kdykoli své sdělení, zpřístupní sekretariát veřejnosti sdělení smluvní strany podle tohoto článku, jakmile je předloženo konferenci smluvních stran.

Článek 13

Řešení otázek provádění úmluvy

Konference smluvních stran na svém prvním zasedání zváží založení multilaterálního konzultačního procesu, který bude na požádání k dispozici všem smluvním stranám a který bude řešit otázky týkající se provádění úmluvy.

Článek 14

Urovnávání sporů

1. V případě sporu mezi dvěma nebo více smluvními stranami o výklad nebo uplatňování této úmluvy hledají sporné strany řešení jednáním nebo jakýmkoli jiným smírným prostředkem urovnávání sporů podle vlastní volby.

2. Při ratifikaci, přijetí, schválení nebo přistoupení k této úmluvě nebo kdykoli později může strana sporu, která není regionální organizací hospodářské integrace, předat písemné prohlášení depozitáři, že ve věci sporu o výklad nebo uplatňování této úmluvy uznává jeden nebo oba z následujících prostředků urovnávání sporů za závazný *ipso facto* a bez další dohody ve vztahu k jakékoli straně sporu, která přijala stejný závazek:

a) postoupení sporu Mezinárodnímu soudnímu dvoru;

b) rozhodčí řízení v souladu s postupy, které mají strany sporu přijmout na zasedání výkonného orgánu, jak nejdříve to bude možné, formou přílohy o rozhodčím řízení.

Strana sporu, která je regionální organizací hospodářské integrace, může učinit prohlášení s podobným účinkem ve vztahu k rozhodčímu řízení v souladu s postupy podle písmene b).

3. Prohlášení učiněné podle odstavce 2 zůstane v platnosti, dokud neuplyne doba stanovená v souladu s podmínkami jeho platnosti nebo do uplynutí tří měsíců od uložení písemného oznámení o jeho odvolání u depozitáře.

4. Nové prohlášení, oznámení o jeho odvolání nebo vypršení prohlášení neovlivní žádným způsobem řízení dosud projednávané před Mezinárodním soudním dvorem nebo před rozhodčím soudem, pokud se strany sporu nedohodnou jinak.

5. Kromě případu, kdy strany sporu přijaly stejný prostředek urovnávání sporů podle odstavce 2, pokud by po dvanácti měsících po oznámení sporu jednou ze stran nebyly strany sporu schopny spor urovnat prostředkem podle odstavce 1, postoupí se spor na žádost kterékoli z těchto stran ke smíření.

6. Na žádost jedné strany sporu se ustaví smírčí komise. Tato komise se skládá ze stejného počtu členů jmenovaných jednotlivými zúčastněnými stranami nebo, pokud strany sporu sdílejí stejný zájem na smíření, skupinou s tímto zájmem, a předsedou, kterého společně zvolí takto jmenovaní členové.

7. Další způsoby smírčího řízení budou co nejdříve přijaty konferencí smluvních stran v příloze o smírčím řízení.

8. Ustanovení tohoto článku se uplatní na každý příslušný právní dokument, který konference smluvních stran přijme, pokud tento dokument nestanoví jinak.

Článek 15

Změny úmluvy

1. Změny této úmluvy mohou být navrženy kteroukoli smluvní stranou.

2. Změny úmluvy se přijímají na běžném zasedání konference smluvních stran. Znění každé navrhované změny úmluvy sdělí sekretariát smluvním stranám alespoň šest měsíců před zasedáním, na němž se má rozhodnout o jejím přijetí. Sekretariát rovněž sdělí navrhované změny signatářům úmluvy a pro informaci též depozitáři.

3. Smluvní strany vyvinou veškeré úsilí, aby ve věci navrhovaných změn úmluvy dosáhly dohody konsensem. Jestliže všechny snahy o konsensus byly vyčerpány a nebylo dosaženo žádné dohody, změna se jako poslední východisko přijme tříčtvrtinovou většinou hlasů smluvních stran přítomných a hlasujících na zasedání. Přijatou změnu předá sekretariát depozitáři, který ji rozešle všem smluvním stranám.

4. Listiny o přijetí změny se uloží u depozitáře. Změna přijatá v souladu s odstavcem 3 vstoupí v platnost pro smluvní strany, které ji přijaly, devadesátým dnem po dni, kdy depozitář obdržel listinu o jejím přijetí alespoň třemi čtvrtinami stran úmluvy.

5. Změna vstoupí v platnost pro kteroukoli další smluvní stranu devadesát dní po dni jejího uložení listiny o přijetí uvedené změny u depozitáře.

6. Pro účely tohoto článku se „přítomnými a hlasujícími smluvními stranami“ rozumějí smluvní strany přítomné a hlasující buď kladně, nebo záporně.

Článek 16

Přijetí a změny příloh úmluvy

1. Přílohy úmluvy tvoří její nedílnou část, a pokud není výslovně stanoveno jinak, odkaz na úmluvu je současně odkazem na kteroukoli její přílohu. Aniž je dotčeno ustanovení čl. 14 odst. 2 písm. b) a článku 7, přílohy se omezí na seznamy, formuláře a na další popisné materiály vědeckého, technického, procesního nebo správního charakteru.

2. Přílohy úmluvy se navrhují a přijímají podle čl. 15 odst. 2, 3 a 4.

3. Příloha přijatá v souladu s odstavcem 2 vstoupí v platnost pro všechny smluvní strany úmluvy šest měsíců po dni, kdy depozitář oznámil těmto smluvním stranám její přijetí, s výjimkou smluvních stran, které písemně upozornily depozitáře během uvedené doby, že tuto přílohu nepřijímají. Pro smluvní strany, které stáhly své sdělení o nepřijetí, vstoupí příloha v platnost devadesátým dnem po dni, kdy oznámení o takovém stažení obdržel depozitář.

4. Návrh, přijetí a vstup v platnost změn příloh úmluvy je předmětem stejného postupu, jako je v případě návrhu, přijetí a vstupu v platnost příloh úmluvy v souladu s odstavci 2 a 3.

5. Jestliže přijetí přílohy nebo změny přílohy obsahuje změnu úmluvy, nevstoupí taková příloha nebo taková změna přílohy v platnost po tu dobu, pokud nevstoupí v platnost příslušná změna úmluvy.

Článek 17

Protokoly

1. Na kterémkoli řádném zasedání může konference smluvních stran přijímat protokoly k úmluvě.
2. Znění jakéhokoli navrhovaného protokolu bude sděleno smluvním stranám prostřednictvím sekretariátu alespoň šest měsíců před takovým zasedáním.
3. Požadavky pro vstup v platnost jakéhokoli protokolu se stanoví touto úmluvou.
4. Pouze smluvní strany úmluvy mohou být stranami protokolu.
5. Rozhodnutí v rámci určitého protokolu mohou učinit pouze smluvní strany, kterých se protokol týká.

Článek 18

Hlasovací právo

1. Každá strana úmluvy má jeden hlas, nestanoví-li odstavec 2 jinak.
2. Organizace regionální hospodářské integrace, v záležitostech, na něž se vztahují její pravomoci, smí uplatňovat své hlasovací právo s počtem hlasů rovným počtu svých členských států, které jsou stranami úmluvy. Taková organizace neuplatní své hlasovací právo, jestliže toto právo uplatní kterýkoli z jejích členských států, a naopak.

Článek 19

Depozitář

Depozitářem úmluvy a protokolů přijatých v souladu s článkem 17 je generální tajemník Organizace spojených národů.

Článek 20

Podpis

Tato úmluva je otevřena k podpisu pro členské státy Organizace spojených národů nebo kteroukoli jejich specializovanou agenturu nebo pro smluvní strany statutu Mezinárodního soudního dvora a pro organizace regionální hospodářské integrace v Riu de Janeiru během Konference OSN o životním prostředí a rozvoji a poté v sídle Organizace spojených národů v New Yorku od 20. června 1992 do 19. června 1993.

Článek 21

Prozatímní opatření

1. Funkce sekretariátu podle článku 8 vykonává prozatímně sekretariát, který byl ustanoven Valným shromážděním OSN rezolucí 45/212 ze dne 21. prosince 1990, a to až do uskutečnění první konference smluvních stran.
2. Vedoucí prozatímního sekretariátu uvedeného v odstavci 1 úzce spolupracuje s Mezivládním panelem o změně klimatu, aby bylo zajištěno, že komise může reagovat na potřebu objektivního vědeckého a technického poradenství. Konzultovány mohou být rovněž ostatní příslušné vědecké orgány.
3. Mezinárodním subjektem pověřeným provozem finančního mechanismu ve smyslu článku 11 bude Globální fond pro životní prostředí rozvojového programu Organizace spojených národů, Programu Organizace spojených národů pro životní prostředí a Mezinárodní banky pro rekonstrukci a rozvoj, a to na prozatímní bázi. V této souvislosti bude Globální fond pro životní prostředí vhodně rekonstruován a členství v něm se všeobecně rozšíří tak, aby byly splněny požadavky článku 11.

Článek 22

Ratifikace, přijetí, schválení nebo přistoupení

1. Tato úmluva podléhá ratifikaci, přijetí, schválení nebo přistoupení státy a organizacemi regionální hospodářské integrace. Úmluva je otevřena pro přistoupení počínaje dnem, kdy bude uzavřena pro podpis. Listiny o ratifikaci, přijetí, schválení nebo přistoupení jsou uloženy u depozitáře.
2. Každá organizace regionální hospodářské integrace, která se stane stranou úmluvy, aniž by se stranou

úmluvy stal kterýkoli její členský stát, je vázána všemi závazky podle této úmluvy. V případě takových organizací, kdy jeden nebo více jejich členských států je stranou této úmluvy, organizace a její členské státy rozhodnou o příslušných odpovědnostech za výkon svých závazků podle úmluvy. V takových případech organizace a její členské státy nebudou moci vykonávat práva podle úmluvy současně.

3. Ve svých listinách o ratifikaci, přijetí, schválení nebo přistoupení organizace regionální hospodářské integrace vyhlásí rozsah svých pravomocí v záležitostech upravovaných úmluvou. Tyto organizace uvědomí rovněž depozitáře, který obratem uvědomí smluvní strany o jakýchkoli podstatných úpravách v rozsahu jejich pravomocí.

Článek 23

Vstup v platnost

1. Úmluva vstupuje v platnost devadesátým dnem po dni uložení padesáté listiny o ratifikaci, přijetí, schválení či přistoupení.

2. Pro každý stát nebo organizaci regionální hospodářské integrace, které ratifikují, přijmou nebo schválí úmluvu nebo k ní přistoupí po uložení padesáté listiny o ratifikaci, přijetí, schválení či přistoupení, vstupuje úmluva v platnost devadesátým dnem po dni uložení listin o ratifikaci, přijetí, schválení či přistoupení tímto státem nebo organizací regionální hospodářské integrace.

3. Pro účely odstavců 1 a 2 nepovažuje se každá listina uložená organizací regionální hospodářské integrace za doplňkovou k listinám, které uložily její členské státy.

Článek 24

Výhrady

K této úmluvě nemohou být učiněny žádné výhrady.

Článek 25

Odstoupení

1. Kdykoli po uplynutí tří let ode dne vstupu této úmluvy v platnost pro určitou smluvní stranu může tato smluvní strana od úmluvy odstoupit písemným oznámením depozitáři.

2. Každé takové odstoupení nabude účinku po uplynutí jednoho roku ode dne jeho obdržení depozitářem nebo k pozdějšímu datu, které může být upřesněno v oznámení o odstoupení.

3. Jakákoli smluvní strana, která odstupuje od úmluvy, bude pokládána za odstoupivší rovněž od jakéhokoli protokolu, jehož je stranou.

Článek 26

Platná znění

Prvopis této úmluvy, jejíž znění v jazyce anglickém, arabském, čínském, francouzském, ruském a španělském mají stejnou platnost, je uložen u generálního tajemníka Organizace spojených národů.

NA DŮKAZ ČEHOŽ připojili níže podepsaní zplnomocnění zástupci k této úmluvě své podpisy.

V New Yorku devátého května tisíc devět set devadesát dva.

PŘÍLOHA I

Austrálie	Maďarsko ^a
Belgie	Německo
Bělorusko ^a	Nizozemsko
Bulharsko ^a	Norsko
Československo ^a	Nový Zéland
Dánsko	Polsko ^a
Estonsko ^a	Portugalsko
Evropské společenství	Rakousko
Finsko	Rumunsko ^a
Francie	Ruská federace ^a
Irsko	Řecko
Island	Spojené království Velké Británie a Severního Irska
Itálie	Spojené státy americké
Japonsko	Španělsko
Kanada	Švédsko
Litva ^a	Švýcarsko
Lotyšsko ^a	Turecko
Lucembursko	Ukrajina ^a

^a Země, kde probíhá proces přechodu k tržnímu hospodářství.

PŘÍLOHA II

Austrálie
Belgie
Dánsko
Evropské společenství
Finsko
Francie
Irsko
Island
Itálie
Japonsko
Kanada
Lucembursko
Německo

Nizozemsko
Norsko
Nový Zéland
Portugalsko
Rakousko
Řecko
Spojené království Velké Británie a Severního Irska
Spojené státy americké
Španělsko
Švédsko
Švýcarsko
Turecko

81**SDĚLENÍ****Ministerstva zahraničních věcí**

Ministerstvo zahraničních věcí sděluje, že dne 11. prosince 1997 byl v Kjótu přijat Kjótský protokol k Rámcové úmluvě Organizace spojených národů o změně klimatu^{*)}.

Jménem České republiky byl Protokol podepsán v New Yorku dne 23. listopadu 1998.

Listina o schválení Protokolu Českou republikou byla uložena u generálního tajemníka Organizace spojených národů, depozitáře Protokolu, dne 15. listopadu 2001.

Protokol vstoupil v platnost na základě svého článku 25 odst. 1 dne 16. února 2005 a téhož dne vstoupil v platnost i pro Českou republiku.

Anglické znění Protokolu a jeho překlad do českého jazyka se vyhláší současně.

^{*)} Rámcová úmluva Organizace spojených národů o změně klimatu, přijatá v New Yorku dne 9. května 1992, byla publikována pod č. 80/2005 Sb. m. s.

KYOTO PROTOCOL TO THE UNITED NATIONS FRAMEWORK CONVENTION ON CLIMATE CHANGE

The Parties to this Protocol,

Being Parties to the United Nations Framework Convention on Climate Change, hereinafter referred to as “the Convention”,

In pursuit of the ultimate objective of the Convention as stated in its Article 2,

Recalling the provisions of the Convention,

Being guided by Article 3 of the Convention,

Pursuant to the Berlin Mandate adopted by decision 1/CP.1 of the Conference of the Parties to the Convention at its first session,

Have agreed as follows:

Article 1

For the purposes of this Protocol, the definitions contained in Article 1 of the Convention shall apply. In addition:

1. “Conference of the Parties” means the Conference of the Parties to the Convention.
2. “Convention” means the United Nations Framework Convention on Climate Change, adopted in New York on 9 May 1992.
3. “Intergovernmental Panel on Climate Change” means the Intergovernmental Panel on Climate Change established in 1988 jointly by the World Meteorological Organization and the United Nations Environment Programme.
4. “Montreal Protocol” means the Montreal Protocol on Substances that Deplete the Ozone Layer, adopted in Montreal on 16 September 1987 and as subsequently adjusted and amended.
5. “Parties present and voting” means Parties present and casting an affirmative or negative vote.
6. “Party” means, unless the context otherwise indicates, a Party to this Protocol.
7. “Party included in Annex I” means a Party included in Annex I to the Convention, as may be amended, or a Party which has made a notification under Article 4, paragraph 2(g), of the Convention.

Article 2

1. Each Party included in Annex I, in achieving its quantified emission limitation and reduction commitments under Article 3, in order to promote sustainable development, shall:

(a) Implement and/or further elaborate policies and measures in accordance with its national circumstances, such as:

- (i) Enhancement of energy efficiency in relevant sectors of the national economy;
- (ii) Protection and enhancement of sinks and reservoirs of greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol, taking into account its commitments under relevant international environmental agreements; promotion of sustainable forest management practices, afforestation and reforestation;
- (iii) Promotion of sustainable forms of agriculture in light of climate change considerations;
- (iv) Research on, and promotion, development and increased use of, new and renewable forms of energy, of carbon dioxide sequestration technologies and of advanced and innovative environmentally sound technologies;
- (v) Progressive reduction or phasing out of market imperfections, fiscal incentives, tax and duty exemptions and subsidies in all greenhouse gas emitting sectors that run counter to the objective of the Convention and application of market instruments;
- (vi) Encouragement of appropriate reforms in relevant sectors aimed at promoting policies and measures which limit or reduce emissions of greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol;
- (vii) Measures to limit and/or reduce emissions of greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol in the transport sector;
- (viii) Limitation and/or reduction of methane emissions through recovery and use in waste management, as well as in the production, transport and distribution of energy;

(b) Cooperate with other such Parties to enhance the individual and combined effectiveness of their policies and measures adopted under this Article, pursuant to Article 4, paragraph 2(e)(i), of the Convention. To this end, these Parties shall take steps to share their experience and exchange information on such policies and measures, including developing ways of improving their comparability, transparency and effectiveness. The Conference of

Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall, at its first session or as soon as practicable thereafter, consider ways to facilitate such cooperation, taking into account all relevant information.

2. The Parties included in Annex I shall pursue limitation or reduction of emissions of greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol from aviation and marine bunker fuels, working through the International Civil Aviation Organization and the International Maritime Organization, respectively.

3. The Parties included in Annex I shall strive to implement policies and measures under this Article in such a way as to minimize adverse effects, including the adverse effects of climate change, effects on international trade, and social, environmental and economic impacts on other Parties, especially developing country Parties and in particular those identified in Article 4, paragraphs 8 and 9, of the Convention, taking into account Article 3 of the Convention. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol may take further action, as appropriate, to promote the implementation of the provisions of this paragraph.

4. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol, if it decides that it would be beneficial to coordinate any of the policies and measures in paragraph 1(a) above, taking into account different national circumstances and potential effects, shall consider ways and means to elaborate the coordination of such policies and measures.

Article 3

1. The Parties included in Annex I shall, individually or jointly, ensure that their aggregate anthropogenic carbon dioxide equivalent emissions of the greenhouse gases listed in Annex A do not exceed their assigned amounts, calculated pursuant to their quantified emission limitation and reduction commitments inscribed in Annex B and in accordance with the provisions of this Article, with a view to reducing their overall emissions of such gases by at least 5 per cent below 1990 levels in the commitment period 2008 to 2012.

2. Each Party included in Annex I shall, by 2005, have made demonstrable progress in achieving its commitments under this Protocol.

3. The net changes in greenhouse gas emissions by sources and removals by sinks resulting from direct human-induced land-use change and forestry activities, limited to afforestation, reforestation and deforestation since 1990, measured as verifiable changes in carbon stocks in each commitment period, shall be used to meet the commitments under this Article of each Party included in Annex I. The greenhouse gas emissions by sources and removals by sinks associated with those activities shall be reported in a transparent and verifiable manner and reviewed in accordance with Articles 7 and 8.

4. Prior to the first session of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol, each Party included in Annex I shall provide, for consideration by the Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice, data to establish its level of carbon

stocks in 1990 and to enable an estimate to be made of its changes in carbon stocks in subsequent years. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall, at its first session or as soon as practicable thereafter, decide upon modalities, rules and guidelines as to how, and which, additional human-induced activities related to changes in greenhouse gas emissions by sources and removals by sinks in the agricultural soils and the land-use change and forestry categories shall be added to, or subtracted from, the assigned amounts for Parties included in Annex I, taking into account uncertainties, transparency in reporting, verifiability, the methodological work of the Intergovernmental Panel on Climate Change, the advice provided by the Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice in accordance with Article 5 and the decisions of the Conference of the Parties. Such a decision shall apply in the second and subsequent commitment periods. A Party may choose to apply such a decision on these additional human-induced activities for its first commitment period, provided that these activities have taken place since 1990.

5. The Parties included in Annex I undergoing the process of transition to a market economy whose base year or period was established pursuant to decision 9/CP.2 of the Conference of the Parties at its second session shall use that base year or period for the implementation of their commitments under this Article. Any other Party included in Annex I undergoing the process of transition to a market economy which has not yet submitted its first national communication under Article 12 of the Convention may also notify the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol that it intends to use an historical base year or period other than 1990 for the implementation of its commitments under this Article. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall decide on the acceptance of such notification.

6. Taking into account Article 4, paragraph 6, of the Convention, in the implementation of their commitments under this Protocol other than those under this Article, a certain degree of flexibility shall be allowed by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol to the Parties included in Annex I undergoing the process of transition to a market economy.

7. In the first quantified emission limitation and reduction commitment period, from 2008 to 2012, the assigned amount for each Party included in Annex I shall be equal to the percentage inscribed for it in Annex B of its aggregate anthropogenic carbon dioxide equivalent emissions of the greenhouse gases listed in Annex A in 1990, or the base year or period determined in accordance with paragraph 5 above, multiplied by five. Those Parties included in Annex I for whom land-use change and forestry constituted a net source of greenhouse gas emissions in 1990 shall include in their 1990 emissions base year or period the aggregate anthropogenic carbon dioxide equivalent emissions by sources minus removals by sinks in 1990 from land-use change for the purposes of calculating their assigned amount.

8. Any Party included in Annex I may use 1995 as its base year for hydrofluorocarbons, perfluorocarbons and sulphur hexafluoride, for the purposes of the calculation referred to in paragraph 7 above.

9. Commitments for subsequent periods for Parties included in Annex I shall be established in amendments to Annex B to this Protocol, which shall be adopted in accordance

with the provisions of Article 21, paragraph 7. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall initiate the consideration of such commitments at least seven years before the end of the first commitment period referred to in paragraph 1 above.

10. Any emission reduction units, or any part of an assigned amount, which a Party acquires from another Party in accordance with the provisions of Article 6 or of Article 17 shall be added to the assigned amount for the acquiring Party.

11. Any emission reduction units, or any part of an assigned amount, which a Party transfers to another Party in accordance with the provisions of Article 6 or of Article 17 shall be subtracted from the assigned amount for the transferring Party.

12. Any certified emission reductions which a Party acquires from another Party in accordance with the provisions of Article 12 shall be added to the assigned amount for the acquiring Party.

13. If the emissions of a Party included in Annex I in a commitment period are less than its assigned amount under this Article, this difference shall, on request of that Party, be added to the assigned amount for that Party for subsequent commitment periods.

14. Each Party included in Annex I shall strive to implement the commitments mentioned in paragraph 1 above in such a way as to minimize adverse social, environmental and economic impacts on developing country Parties, particularly those identified in Article 4, paragraphs 8 and 9, of the Convention. In line with relevant decisions of the Conference of the Parties on the implementation of those paragraphs, the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall, at its first session, consider what actions are necessary to minimize the adverse effects of climate change and/or the impacts of response measures on Parties referred to in those paragraphs. Among the issues to be considered shall be the establishment of funding, insurance and transfer of technology.

Article 4

1. Any Parties included in Annex I that have reached an agreement to fulfil their commitments under Article 3 jointly, shall be deemed to have met those commitments provided that their total combined aggregate anthropogenic carbon dioxide equivalent emissions of the greenhouse gases listed in Annex A do not exceed their assigned amounts calculated pursuant to their quantified emission limitation and reduction commitments inscribed in Annex B and in accordance with the provisions of Article 3. The respective emission level allocated to each of the Parties to the agreement shall be set out in that agreement.

2. The Parties to any such agreement shall notify the secretariat of the terms of the agreement on the date of deposit of their instruments of ratification, acceptance or approval of this Protocol, or accession thereto. The secretariat shall in turn inform the Parties and signatories to the Convention of the terms of the agreement.

3. Any such agreement shall remain in operation for the duration of the commitment period specified in Article 3, paragraph 7.

4. If Parties acting jointly do so in the framework of, and together with, a regional economic integration organization, any alteration in the composition of the organization after adoption of this Protocol shall not affect existing commitments under this Protocol. Any alteration in the composition of the organization shall only apply for the purposes of those commitments under Article 3 that are adopted subsequent to that alteration.

5. In the event of failure by the Parties to such an agreement to achieve their total combined level of emission reductions, each Party to that agreement shall be responsible for its own level of emissions set out in the agreement.

6. If Parties acting jointly do so in the framework of, and together with, a regional economic integration organization which is itself a Party to this Protocol, each member State of that regional economic integration organization individually, and together with the regional economic integration organization acting in accordance with Article 24, shall, in the event of failure to achieve the total combined level of emission reductions, be responsible for its level of emissions as notified in accordance with this Article.

Article 5

1. Each Party included in Annex I shall have in place, no later than one year prior to the start of the first commitment period, a national system for the estimation of anthropogenic emissions by sources and removals by sinks of all greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol. Guidelines for such national systems, which shall incorporate the methodologies specified in paragraph 2 below, shall be decided upon by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol at its first session.

2. Methodologies for estimating anthropogenic emissions by sources and removals by sinks of all greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol shall be those accepted by the Intergovernmental Panel on Climate Change and agreed upon by the Conference of the Parties at its third session. Where such methodologies are not used, appropriate adjustments shall be applied according to methodologies agreed upon by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol at its first session. Based on the work of, *inter alia*, the Intergovernmental Panel on Climate Change and advice provided by the Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice, the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall regularly review and, as appropriate, revise such methodologies and adjustments, taking fully into account any relevant decisions by the Conference of the Parties. Any revision to methodologies or adjustments shall be used only for the purposes of ascertaining compliance with commitments under Article 3 in respect of any commitment period adopted subsequent to that revision.

3. The global warming potentials used to calculate the carbon dioxide equivalence of anthropogenic emissions by sources and removals by sinks of greenhouse gases listed in Annex A shall be those accepted by the Intergovernmental Panel on Climate Change and agreed upon by the Conference of the Parties at its third session. Based on the work of, *inter*

alia, the Intergovernmental Panel on Climate Change and advice provided by the Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice, the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall regularly review and, as appropriate, revise the global warming potential of each such greenhouse gas, taking fully into account any relevant decisions by the Conference of the Parties. Any revision to a global warming potential shall apply only to commitments under Article 3 in respect of any commitment period adopted subsequent to that revision.

Article 6

1. For the purpose of meeting its commitments under Article 3, any Party included in Annex I may transfer to, or acquire from, any other such Party emission reduction units resulting from projects aimed at reducing anthropogenic emissions by sources or enhancing anthropogenic removals by sinks of greenhouse gases in any sector of the economy, provided that:

- (a) Any such project has the approval of the Parties involved;
- (b) Any such project provides a reduction in emissions by sources, or an enhancement of removals by sinks, that is additional to any that would otherwise occur;
- (c) It does not acquire any emission reduction units if it is not in compliance with its obligations under Articles 5 and 7; and
- (d) The acquisition of emission reduction units shall be supplemental to domestic actions for the purposes of meeting commitments under Article 3.

2. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol may, at its first session or as soon as practicable thereafter, further elaborate guidelines for the implementation of this Article, including for verification and reporting.

3. A Party included in Annex I may authorize legal entities to participate, under its responsibility, in actions leading to the generation, transfer or acquisition under this Article of emission reduction units.

4. If a question of implementation by a Party included in Annex I of the requirements referred to in this Article is identified in accordance with the relevant provisions of Article 8, transfers and acquisitions of emission reduction units may continue to be made after the question has been identified, provided that any such units may not be used by a Party to meet its commitments under Article 3 until any issue of compliance is resolved.

Article 7

1. Each Party included in Annex I shall incorporate in its annual inventory of anthropogenic emissions by sources and removals by sinks of greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol, submitted in accordance with the relevant decisions of the Conference of the Parties, the necessary supplementary information for the purposes of

ensuring compliance with Article 3, to be determined in accordance with paragraph 4 below.

2. Each Party included in Annex I shall incorporate in its national communication, submitted under Article 12 of the Convention, the supplementary information necessary to demonstrate compliance with its commitments under this Protocol, to be determined in accordance with paragraph 4 below.

3. Each Party included in Annex I shall submit the information required under paragraph 1 above annually, beginning with the first inventory due under the Convention for the first year of the commitment period after this Protocol has entered into force for that Party. Each such Party shall submit the information required under paragraph 2 above as part of the first national communication due under the Convention after this Protocol has entered into force for it and after the adoption of guidelines as provided for in paragraph 4 below. The frequency of subsequent submission of information required under this Article shall be determined by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol, taking into account any timetable for the submission of national communications decided upon by the Conference of the Parties.

4. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall adopt at its first session, and review periodically thereafter, guidelines for the preparation of the information required under this Article, taking into account guidelines for the preparation of national communications by Parties included in Annex I adopted by the Conference of the Parties. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall also, prior to the first commitment period, decide upon modalities for the accounting of assigned amounts.

Article 8

1. The information submitted under Article 7 by each Party included in Annex I shall be reviewed by expert review teams pursuant to the relevant decisions of the Conference of the Parties and in accordance with guidelines adopted for this purpose by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol under paragraph 4 below. The information submitted under Article 7, paragraph 1, by each Party included in Annex I shall be reviewed as part of the annual compilation and accounting of emissions inventories and assigned amounts. Additionally, the information submitted under Article 7, paragraph 2, by each Party included in Annex I shall be reviewed as part of the review of communications.

2. Expert review teams shall be coordinated by the secretariat and shall be composed of experts selected from those nominated by Parties to the Convention and, as appropriate, by intergovernmental organizations, in accordance with guidance provided for this purpose by the Conference of the Parties.

3. The review process shall provide a thorough and comprehensive technical assessment of all aspects of the implementation by a Party of this Protocol. The expert review teams shall prepare a report to the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol, assessing the implementation of the commitments of the Party and identifying any potential problems in, and factors influencing, the fulfilment of commitments. Such

reports shall be circulated by the secretariat to all Parties to the Convention. The secretariat shall list those questions of implementation indicated in such reports for further consideration by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol.

4. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall adopt at its first session, and review periodically thereafter, guidelines for the review of implementation of this Protocol by expert review teams taking into account the relevant decisions of the Conference of the Parties.

5. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall, with the assistance of the Subsidiary Body for Implementation and, as appropriate, the Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice, consider:

(a) The information submitted by Parties under Article 7 and the reports of the expert reviews thereon conducted under this Article; and

(b) Those questions of implementation listed by the secretariat under paragraph 3 above, as well as any questions raised by Parties.

6. Pursuant to its consideration of the information referred to in paragraph 5 above, the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall take decisions on any matter required for the implementation of this Protocol.

Article 9

1. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall periodically review this Protocol in the light of the best available scientific information and assessments on climate change and its impacts, as well as relevant technical, social and economic information. Such reviews shall be coordinated with pertinent reviews under the Convention, in particular those required by Article 4, paragraph 2(d), and Article 7, paragraph 2(a), of the Convention. Based on these reviews, the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall take appropriate action.

2. The first review shall take place at the second session of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol. Further reviews shall take place at regular intervals and in a timely manner.

Article 10

All Parties, taking into account their common but differentiated responsibilities and their specific national and regional development priorities, objectives and circumstances, without introducing any new commitments for Parties not included in Annex I, but reaffirming existing commitments under Article 4, paragraph 1, of the Convention, and continuing to advance the implementation of these commitments in order to achieve sustainable development, taking into account Article 4, paragraphs 3, 5 and 7, of the Convention, shall:

(a) Formulate, where relevant and to the extent possible, cost-effective national and, where appropriate, regional programmes to improve the quality of local emission factors, activity data and/or models which reflect the socio-economic conditions of each Party for the preparation and periodic updating of national inventories of anthropogenic emissions by sources and removals by sinks of all greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol, using comparable methodologies to be agreed upon by the Conference of the Parties, and consistent with the guidelines for the preparation of national communications adopted by the Conference of the Parties;

(b) Formulate, implement, publish and regularly update national and, where appropriate, regional programmes containing measures to mitigate climate change and measures to facilitate adequate adaptation to climate change:

- (i) Such programmes would, *inter alia*, concern the energy, transport and industry sectors as well as agriculture, forestry and waste management. Furthermore, adaptation technologies and methods for improving spatial planning would improve adaptation to climate change; and
- (ii) Parties included in Annex I shall submit information on action under this Protocol, including national programmes, in accordance with Article 7; and other Parties shall seek to include in their national communications, as appropriate, information on programmes which contain measures that the Party believes contribute to addressing climate change and its adverse impacts, including the abatement of increases in greenhouse gas emissions, and enhancement of and removals by sinks, capacity building and adaptation measures;

(c) Cooperate in the promotion of effective modalities for the development, application and diffusion of, and take all practicable steps to promote, facilitate and finance, as appropriate, the transfer of, or access to, environmentally sound technologies, know-how, practices and processes pertinent to climate change, in particular to developing countries, including the formulation of policies and programmes for the effective transfer of environmentally sound technologies that are publicly owned or in the public domain and the creation of an enabling environment for the private sector, to promote and enhance the transfer of, and access to, environmentally sound technologies;

(d) Cooperate in scientific and technical research and promote the maintenance and the development of systematic observation systems and development of data archives to reduce uncertainties related to the climate system, the adverse impacts of climate change and the economic and social consequences of various response strategies, and promote the development and strengthening of endogenous capacities and capabilities to participate in international and intergovernmental efforts, programmes and networks on research and systematic observation, taking into account Article 5 of the Convention;

(e) Cooperate in and promote at the international level, and, where appropriate, using existing bodies, the development and implementation of education and training programmes, including the strengthening of national capacity building, in particular human and institutional capacities and the exchange or secondment of personnel to train experts in this field, in particular for developing countries, and facilitate at the national level public awareness of, and public access to information on, climate change. Suitable modalities should be developed to implement these activities through the relevant bodies of the Convention, taking into account Article 6 of the Convention;

(f) Include in their national communications information on programmes and activities undertaken pursuant to this Article in accordance with relevant decisions of the Conference of the Parties; and

(g) Give full consideration, in implementing the commitments under this Article, to Article 4, paragraph 8, of the Convention.

Article 11

1. In the implementation of Article 10, Parties shall take into account the provisions of Article 4, paragraphs 4, 5, 7, 8 and 9, of the Convention.

2. In the context of the implementation of Article 4, paragraph 1, of the Convention, in accordance with the provisions of Article 4, paragraph 3, and Article 11 of the Convention, and through the entity or entities entrusted with the operation of the financial mechanism of the Convention, the developed country Parties and other developed Parties included in Annex II to the Convention shall:

(a) Provide new and additional financial resources to meet the agreed full costs incurred by developing country Parties in advancing the implementation of existing commitments under Article 4, paragraph 1(a), of the Convention that are covered in Article 10, subparagraph (a); and

(b) Also provide such financial resources, including for the transfer of technology, needed by the developing country Parties to meet the agreed full incremental costs of advancing the implementation of existing commitments under Article 4, paragraph 1, of the Convention that are covered by Article 10 and that are agreed between a developing country Party and the international entity or entities referred to in Article 11 of the Convention, in accordance with that Article.

The implementation of these existing commitments shall take into account the need for adequacy and predictability in the flow of funds and the importance of appropriate burden sharing among developed country Parties. The guidance to the entity or entities entrusted with the operation of the financial mechanism of the Convention in relevant decisions of the Conference of the Parties, including those agreed before the adoption of this Protocol, shall apply *mutatis mutandis* to the provisions of this paragraph.

3. The developed country Parties and other developed Parties in Annex II to the Convention may also provide, and developing country Parties avail themselves of, financial resources for the implementation of Article 10, through bilateral, regional and other multilateral channels.

Article 12

1. A clean development mechanism is hereby defined.

2. The purpose of the clean development mechanism shall be to assist Parties not included in Annex I in achieving sustainable development and in contributing to the ultimate objective of the Convention, and to assist Parties included in Annex I in achieving compliance with their quantified emission limitation and reduction commitments under Article 3.

3. Under the clean development mechanism:

(a) Parties not included in Annex I will benefit from project activities resulting in certified emission reductions; and

(b) Parties included in Annex I may use the certified emission reductions accruing from such project activities to contribute to compliance with part of their quantified emission limitation and reduction commitments under Article 3, as determined by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol.

4. The clean development mechanism shall be subject to the authority and guidance of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol and be supervised by an executive board of the clean development mechanism.

5. Emission reductions resulting from each project activity shall be certified by operational entities to be designated by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol, on the basis of:

(a) Voluntary participation approved by each Party involved;

(b) Real, measurable, and long-term benefits related to the mitigation of climate change; and

(c) Reductions in emissions that are additional to any that would occur in the absence of the certified project activity.

6. The clean development mechanism shall assist in arranging funding of certified project activities as necessary.

7. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall, at its first session, elaborate modalities and procedures with the objective of ensuring transparency, efficiency and accountability through independent auditing and verification of project activities.
8. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall ensure that a share of the proceeds from certified project activities is used to cover administrative expenses as well as to assist developing country Parties that are particularly vulnerable to the adverse effects of climate change to meet the costs of adaptation.
9. Participation under the clean development mechanism, including in activities mentioned in paragraph 3(a) above and in the acquisition of certified emission reductions, may involve private and/or public entities, and is to be subject to whatever guidance may be provided by the executive board of the clean development mechanism.
10. Certified emission reductions obtained during the period from the year 2000 up to the beginning of the first commitment period can be used to assist in achieving compliance in the first commitment period.

Article 13

1. The Conference of the Parties, the supreme body of the Convention, shall serve as the meeting of the Parties to this Protocol.
2. Parties to the Convention that are not Parties to this Protocol may participate as observers in the proceedings of any session of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol. When the Conference of the Parties serves as the meeting of the Parties to this Protocol, decisions under this Protocol shall be taken only by those that are Parties to this Protocol.
3. When the Conference of the Parties serves as the meeting of the Parties to this Protocol, any member of the Bureau of the Conference of the Parties representing a Party to the Convention but, at that time, not a Party to this Protocol, shall be replaced by an additional member to be elected by and from amongst the Parties to this Protocol.
4. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall keep under regular review the implementation of this Protocol and shall make, within its mandate, the decisions necessary to promote its effective implementation. It shall perform the functions assigned to it by this Protocol and shall:
 - (a) Assess, on the basis of all information made available to it in accordance with the provisions of this Protocol, the implementation of this Protocol by the Parties, the overall effects of the measures taken pursuant to this Protocol, in particular environmental, economic and social effects as well as their cumulative impacts and the extent to which progress towards the objective of the Convention is being achieved;

(b) Periodically examine the obligations of the Parties under this Protocol, giving due consideration to any reviews required by Article 4, paragraph 2(d), and Article 7, paragraph 2, of the Convention, in the light of the objective of the Convention, the experience gained in its implementation and the evolution of scientific and technological knowledge, and in this respect consider and adopt regular reports on the implementation of this Protocol;

(c) Promote and facilitate the exchange of information on measures adopted by the Parties to address climate change and its effects, taking into account the differing circumstances, responsibilities and capabilities of the Parties and their respective commitments under this Protocol;

(d) Facilitate, at the request of two or more Parties, the coordination of measures adopted by them to address climate change and its effects, taking into account the differing circumstances, responsibilities and capabilities of the Parties and their respective commitments under this Protocol;

(e) Promote and guide, in accordance with the objective of the Convention and the provisions of this Protocol, and taking fully into account the relevant decisions by the Conference of the Parties, the development and periodic refinement of comparable methodologies for the effective implementation of this Protocol, to be agreed on by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol;

(f) Make recommendations on any matters necessary for the implementation of this Protocol;

(g) Seek to mobilize additional financial resources in accordance with Article 11, paragraph 2;

(h) Establish such subsidiary bodies as are deemed necessary for the implementation of this Protocol;

(i) Seek and utilize, where appropriate, the services and cooperation of, and information provided by, competent international organizations and intergovernmental and non-governmental bodies; and

(j) Exercise such other functions as may be required for the implementation of this Protocol, and consider any assignment resulting from a decision by the Conference of the Parties.

5. The rules of procedure of the Conference of the Parties and financial procedures applied under the Convention shall be applied *mutatis mutandis* under this Protocol, except as may be otherwise decided by consensus by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol.

6. The first session of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall be convened by the secretariat in conjunction with the first session of the Conference of the Parties that is scheduled after the date of the entry into force of this

Protocol. Subsequent ordinary sessions of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall be held every year and in conjunction with ordinary sessions of the Conference of the Parties, unless otherwise decided by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol.

7. Extraordinary sessions of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall be held at such other times as may be deemed necessary by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol, or at the written request of any Party, provided that, within six months of the request being communicated to the Parties by the secretariat, it is supported by at least one third of the Parties.

8. The United Nations, its specialized agencies and the International Atomic Energy Agency, as well as any State member thereof or observers thereto not party to the Convention, may be represented at sessions of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol as observers. Any body or agency, whether national or international, governmental or non-governmental, which is qualified in matters covered by this Protocol and which has informed the secretariat of its wish to be represented at a session of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol as an observer, may be so admitted unless at least one third of the Parties present object. The admission and participation of observers shall be subject to the rules of procedure, as referred to in paragraph 5 above.

Article 14

1. The secretariat established by Article 8 of the Convention shall serve as the secretariat of this Protocol.

2. Article 8, paragraph 2, of the Convention on the functions of the secretariat, and Article 8, paragraph 3, of the Convention on arrangements made for the functioning of the secretariat, shall apply *mutatis mutandis* to this Protocol. The secretariat shall, in addition, exercise the functions assigned to it under this Protocol.

Article 15

1. The Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice and the Subsidiary Body for Implementation established by Articles 9 and 10 of the Convention shall serve as, respectively, the Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice and the Subsidiary Body for Implementation of this Protocol. The provisions relating to the functioning of these two bodies under the Convention shall apply *mutatis mutandis* to this Protocol. Sessions of the meetings of the Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice and the Subsidiary Body for Implementation of this Protocol shall be held in conjunction with the meetings of, respectively, the Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice and the Subsidiary Body for Implementation of the Convention.

2. Parties to the Convention that are not Parties to this Protocol may participate as observers in the proceedings of any session of the subsidiary bodies. When the subsidiary

bodies serve as the subsidiary bodies of this Protocol, decisions under this Protocol shall be taken only by those that are Parties to this Protocol.

3. When the subsidiary bodies established by Articles 9 and 10 of the Convention exercise their functions with regard to matters concerning this Protocol, any member of the Bureaux of those subsidiary bodies representing a Party to the Convention but, at that time, not a party to this Protocol, shall be replaced by an additional member to be elected by and from amongst the Parties to this Protocol.

Article 16

The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall, as soon as practicable, consider the application to this Protocol of, and modify as appropriate, the multilateral consultative process referred to in Article 13 of the Convention, in the light of any relevant decisions that may be taken by the Conference of the Parties. Any multilateral consultative process that may be applied to this Protocol shall operate without prejudice to the procedures and mechanisms established in accordance with Article 18.

Article 17

The Conference of the Parties shall define the relevant principles, modalities, rules and guidelines, in particular for verification, reporting and accountability for emissions trading. The Parties included in Annex B may participate in emissions trading for the purposes of fulfilling their commitments under Article 3. Any such trading shall be supplemental to domestic actions for the purpose of meeting quantified emission limitation and reduction commitments under that Article.

Article 18

The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall, at its first session, approve appropriate and effective procedures and mechanisms to determine and to address cases of non-compliance with the provisions of this Protocol, including through the development of an indicative list of consequences, taking into account the cause, type, degree and frequency of non-compliance. Any procedures and mechanisms under this Article entailing binding consequences shall be adopted by means of an amendment to this Protocol.

Article 19

The provisions of Article 14 of the Convention on settlement of disputes shall apply *mutatis mutandis* to this Protocol.

Article 20

1. Any Party may propose amendments to this Protocol.
2. Amendments to this Protocol shall be adopted at an ordinary session of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol. The text of

any proposed amendment to this Protocol shall be communicated to the Parties by the secretariat at least six months before the meeting at which it is proposed for adoption. The secretariat shall also communicate the text of any proposed amendments to the Parties and signatories to the Convention and, for information, to the Depositary.

3. The Parties shall make every effort to reach agreement on any proposed amendment to this Protocol by consensus. If all efforts at consensus have been exhausted, and no agreement reached, the amendment shall as a last resort be adopted by a three-fourths majority vote of the Parties present and voting at the meeting. The adopted amendment shall be communicated by the secretariat to the Depositary, who shall circulate it to all Parties for their acceptance.

4. Instruments of acceptance in respect of an amendment shall be deposited with the Depositary. An amendment adopted in accordance with paragraph 3 above shall enter into force for those Parties having accepted it on the ninetieth day after the date of receipt by the Depositary of an instrument of acceptance by at least three fourths of the Parties to this Protocol.

5. The amendment shall enter into force for any other Party on the ninetieth day after the date on which that Party deposits with the Depositary its instrument of acceptance of the said amendment.

Article 21

1. Annexes to this Protocol shall form an integral part thereof and, unless otherwise expressly provided, a reference to this Protocol constitutes at the same time a reference to any annexes thereto. Any annexes adopted after the entry into force of this Protocol shall be restricted to lists, forms and any other material of a descriptive nature that is of a scientific, technical, procedural or administrative character.

2. Any Party may make proposals for an annex to this Protocol and may propose amendments to annexes to this Protocol.

3. Annexes to this Protocol and amendments to annexes to this Protocol shall be adopted at an ordinary session of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol. The text of any proposed annex or amendment to an annex shall be communicated to the Parties by the secretariat at least six months before the meeting at which it is proposed for adoption. The secretariat shall also communicate the text of any proposed annex or amendment to an annex to the Parties and signatories to the Convention and, for information, to the Depositary.

4. The Parties shall make every effort to reach agreement on any proposed annex or amendment to an annex by consensus. If all efforts at consensus have been exhausted, and no agreement reached, the annex or amendment to an annex shall as a last resort be adopted by a three-fourths majority vote of the Parties present and voting at the meeting. The adopted annex or amendment to an annex shall be communicated by the secretariat to the Depositary, who shall circulate it to all Parties for their acceptance.

5. An annex, or amendment to an annex other than Annex A or B, that has been adopted in accordance with paragraphs 3 and 4 above shall enter into force for all Parties to this Protocol six months after the date of the communication by the Depositary to such Parties of the adoption of the annex or adoption of the amendment to the annex, except for those Parties that have notified the Depositary, in writing, within that period of their non-acceptance of the annex or amendment to the annex. The annex or amendment to an annex shall enter into force for Parties which withdraw their notification of non-acceptance on the ninetieth day after the date on which withdrawal of such notification has been received by the Depositary.

6. If the adoption of an annex or an amendment to an annex involves an amendment to this Protocol, that annex or amendment to an annex shall not enter into force until such time as the amendment to this Protocol enters into force.

7. Amendments to Annexes A and B to this Protocol shall be adopted and enter into force in accordance with the procedure set out in Article 20, provided that any amendment to Annex B shall be adopted only with the written consent of the Party concerned.

Article 22

1. Each Party shall have one vote, except as provided for in paragraph 2 below.

2. Regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their right to vote with a number of votes equal to the number of their member States that are Parties to this Protocol. Such an organization shall not exercise its right to vote if any of its member States exercises its right, and vice versa.

Article 23

The Secretary-General of the United Nations shall be the Depositary of this Protocol.

Article 24

1. This Protocol shall be open for signature and subject to ratification, acceptance or approval by States and regional economic integration organizations which are Parties to the Convention. It shall be open for signature at United Nations Headquarters in New York from 16 March 1998 to 15 March 1999. This Protocol shall be open for accession from the day after the date on which it is closed for signature. Instruments of ratification, acceptance, approval or accession shall be deposited with the Depositary.

2. Any regional economic integration organization which becomes a Party to this Protocol without any of its member States being a Party shall be bound by all the obligations under this Protocol. In the case of such organizations, one or more of whose member States is a Party to this Protocol, the organization and its member States shall decide on their respective responsibilities for the performance of their obligations under this Protocol. In such cases, the organization and the member States shall not be entitled to exercise rights under this Protocol concurrently.

3. In their instruments of ratification, acceptance, approval or accession, regional economic integration organizations shall declare the extent of their competence with respect to the matters governed by this Protocol. These organizations shall also inform the Depositary, who shall in turn inform the Parties, of any substantial modification in the extent of their competence.

Article 25

1. This Protocol shall enter into force on the ninetieth day after the date on which not less than 55 Parties to the Convention, incorporating Parties included in Annex I which accounted in total for at least 55 per cent of the total carbon dioxide emissions for 1990 of the Parties included in Annex I, have deposited their instruments of ratification, acceptance, approval or accession.

2. For the purposes of this Article, "the total carbon dioxide emissions for 1990 of the Parties included in Annex I" means the amount communicated on or before the date of adoption of this Protocol by the Parties included in Annex I in their first national communications submitted in accordance with Article 12 of the Convention.

3. For each State or regional economic integration organization that ratifies, accepts or approves this Protocol or accedes thereto after the conditions set out in paragraph 1 above for entry into force have been fulfilled, this Protocol shall enter into force on the ninetieth day following the date of deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

4. For the purposes of this Article, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by States members of the organization.

Article 26

No reservations may be made to this Protocol.

Article 27

1. At any time after three years from the date on which this Protocol has entered into force for a Party, that Party may withdraw from this Protocol by giving written notification to the Depositary.

2. Any such withdrawal shall take effect upon expiry of one year from the date of receipt by the Depositary of the notification of withdrawal, or on such later date as may be specified in the notification of withdrawal.

3. Any Party that withdraws from the Convention shall be considered as also having withdrawn from this Protocol.

Article 28

The original of this Protocol, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

DONE at Kyoto this eleventh day of December one thousand nine hundred and ninety-seven.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorized to that effect, have affixed their signatures to this Protocol on the dates indicated.

Annex A**Greenhouse gases**

Carbon dioxide (CO₂)

Methane (CH₄)

Nitrous oxide (N₂O)

Hydrofluorocarbons (HFCs)

Perfluorocarbons (PFCs)

Sulphur hexafluoride (SF₆)

Sectors/source categories**Energy**

Fuel combustion

Energy industries

Manufacturing industries and construction

Transport

Other sectors

Other

Fugitive emissions from fuels

Solid fuels

Oil and natural gas

Other

Industrial processes

Mineral products

Chemical industry

Metal production

Other production

Production of halocarbons and sulphur hexafluoride

Consumption of halocarbons and sulphur hexafluoride

Other

Solvent and other product use**Agriculture**

Enteric fermentation

Manure management

Rice cultivation

Agricultural soils

Prescribed burning of savannas

Field burning of agricultural residues

Other

Waste

Solid waste disposal on land

Wastewater handling

Waste incineration

Other

Annex B

<u>Party</u>	<u>Quantified emission limitation or reduction commitment</u> (percentage of base year or period)
Australia	108
Austria	92
Belgium	92
Bulgaria*	92
Canada	94
Croatia*	95
Czech Republic*	92
Denmark	92
Estonia*	92
European Community	92
Finland	92
France	92
Germany	92
Greece	92
Hungary*	94
Iceland	110
Ireland	92
Italy	92
Japan	94
Latvia*	92
Liechtenstein	92
Lithuania*	92
Luxembourg	92
Monaco	92
Netherlands	92
New Zealand	100
Norway	101
Poland*	94
Portugal	92
Romania*	92
Russian Federation*	100
Slovakia*	92
Slovenia*	92
Spain	92
Sweden	92
Switzerland	92
Ukraine*	100
United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland	92
United States of America	93

* Countries that are undergoing the process of transition to a market economy.

PŘEKLAD

KJÓTSKÝ PROTOKOL K RÁMCOVÉ ÚMLUVĚ ORGANIZACE
SPOJENÝCH NÁRODŮ O ZMĚNĚ KLIMATU

SMLUVNÍ STRANY TOHOTO PROTOKOLU,

JAKOŽTO smluvní strany Rámcové úmluvy Organizace spojených národů o změně klimatu (dále jen „úmluva“),

SLEDUJÍCÍ konečný cíl úmluvy uvedený v jejím článku 2,

PŘIPOMÍNÁJÍCÍ si ustanovení úmluvy,

ŘÍDÍCÍ SE článkem 3 úmluvy,

VYCHÁZEJÍCÍ z Berlínského mandátu přijatého rozhodnutím 1/CP.1 konference smluvních stran úmluvy na jejím prvním zasedání,

SE DOHODLY TAKTO:

Článek 1

Pro účely tohoto protokolu platí definice uvedené v článku 1 úmluvy. Dále se rozumí:

1. „konferencí smluvních stran“ konference smluvních stran úmluvy;
2. „úmluvou“ Rámcová úmluva Organizace spojených národů o změně klimatu přijatá v New Yorku dne 9. května 1992;
3. „Mezivládním panelem o změně klimatu“ Mezivládní panel o změně klimatu zřízený společně Světovou meteorologickou organizací a Programem OSN pro životní prostředí v roce 1988;
4. „Montrealským protokolem“ Montrealský protokol o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu, přijatý v Montrealu dne 16. září 1987, ve znění pozdějších úprav a změn;
5. „přítomnými a hlasujícími smluvními stranami“ smluvní strany, které jsou přítomny a hlasují pro návrh, nebo proti němu;
6. „smluvní stranou“ smluvní strana tohoto protokolu, pokud z kontextu nevyplývá jinak;
7. „smluvní stranou uvedenou v příloze I“ smluvní strana uvedená v příloze I úmluvy v platném znění nebo smluvní strana, která podala oznámení ve smyslu čl. 4 odst. 2 písm. g) úmluvy.

Článek 2

1. Za účelem podpory udržitelného rozvoje každá smluvní strana uvedená v příloze I při plnění svých kvantifikovaných závazků na omezení a snížení emisí podle článku 3:

- a) v závislosti na národní situaci provádí nebo dále rozpracovává politiky a opatření jako:
 - i) zvyšování energetické účinnosti v příslušných odvětvích národního hospodářství,
 - ii) ochrana a zvyšování propadů a rezervoárů skleníkových plynů, na něž se nevztahuje Montrealský protokol, s ohledem na závazky smluvní strany podle příslušných mezinárodních dohod v oblasti životního prostředí; podpora udržitelných způsobů lesního hospodaření, zalesňování a obnovy lesa,
 - iii) podpora udržitelných forem zemědělství s ohledem na aspekty změny klimatu,
 - iv) výzkum, podpora, vývoj a zvýšené využívání nových a obnovitelných forem energie, technologií sekvence oxidu uhličitého a pokročilých a inovačních technologií šetrných k životnímu prostředí,
 - v) postupné omezování či odstraňování nedostatků trhu, daňových pobídek, osvobození od daní a cel a dotací, které působí proti cílům úmluvy, ve všech odvětvích, jež vypouštějí skleníkové plyny, a uplatňování tržních nástrojů,
 - vi) podpora vhodných reforem v příslušných odvětvích s cílem podpořit politiky a opatření omezující a snižující emise skleníkových plynů, na něž se nevztahuje Montrealský protokol,
 - vii) opatření k omezení nebo snížení emisí skleníkových plynů, na něž se nevztahuje Montrealský protokol, v odvětví dopravy,
 - viii) omezování nebo snižování emisí methanu jeho zachycováním a využíváním v oblasti nakládání s odpady, jakož i ve výrobě, dopravě a distribuci energie;
- b) spolupracuje v souladu s čl. 4 odst. 2 písm. e) bodem i) úmluvy s ostatními smluvními stranami uvedenými v příloze I na zvyšování jednotlivé i celkové účinnosti politik a opatření přijatých na základě tohoto článku. Za tím účelem podniknou tyto smluvní strany kroky ke sdílení svých zkušeností a k výměně informací

o těchto politikách a opatřeních, včetně rozvoje postupů pro zlepšení jejich srovnatelnosti, transparentnosti a účinnosti. Konference smluvních stran jednajících jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu zváží na svém prvním zasedání nebo co nejdříve po něm možnosti usnadnění této spolupráce, přičemž vezme v úvahu všechny podstatné informace.

2. Smluvní strany uvedené v příloze I usilují o omezení nebo snížení emisí skleníkových plynů, na něž se nevztahuje Montrealský protokol, pocházejících ze spalování paliv v letecké a námořní dopravě, a to prostřednictvím Mezinárodní organizace pro civilní letectví (ICAO) a Mezinárodní námořní organizace (IMO).

3. Smluvní strany uvedené v příloze I vynakládají úsilí k tomu, aby při provádění politik a opatření podle tohoto článku minimalizovaly nepříznivé účinky, včetně nepříznivých účinků změny klimatu, účinků na mezinárodní obchod a společenských, environmentálních a hospodářských dopadů na ostatní smluvní strany, zejména na rozvojové země, a zvláště pak na smluvní strany uvedené v čl. 4 odst. 8 a 9 úmluvy, přičemž berou v úvahu článek 3 úmluvy. Konference smluvních stran jednajících jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu může v případě potřeby přijmout další opatření na podporu provádění ustanovení tohoto odstavce.

4. Jestliže konference smluvních stran jednajících jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu rozhodne, že by bylo prospěšné koordinovat některé politiky a opatření podle odst. 1 písm. a) výše, se zohledněním rozdílných národních situací a možných účinků, konference zváží způsoby a prostředky uskutečňování koordinace těchto politik a opatření.

Článek 3

1. Smluvní strany uvedené v příloze I zajistí, jednotlivě nebo společně, aby jejich úhrnné antropogenní emise skleníkových plynů uvedených v příloze A, vyjádřené v ekvivalentu oxidu uhličitého, nepřekročily přidělená množství, vypočtená podle jejich kvantifikovaných závazků na omezení a snížení emisí uvedených v příloze B a v souladu s ustanoveními tohoto článku, s cílem snížit v kontrolním období let 2008–2012 své celkové emise těchto plynů nejméně o 5 procent vzhledem k úrovni z roku 1990.

2. Každá smluvní strana uvedená v příloze I učiní do roku 2005 prokazatelný pokrok v plnění svých závazků podle tohoto protokolu.

3. Čisté změny emisí skleníkových plynů ze zdrojů a jejich snížení pomocí propadů v důsledku člověkem bezprostředně vyvolaných činností v kategorii změny využívání půdy a lesnictví, s omezením na zalesňování, obnovu lesů a odlesňování od roku 1990, měřené jako ověřitelné změny zásob uhlíku za každé kontrolní období, použijí smluvní strany uvedené v příloze I ke splnění svých závazků podle tohoto článku. Emise skleníkových plynů ze zdrojů a jejich snížení pomocí propadů ve spojitosti s těmito činnostmi se oznamují transparentním a ověřitelným způsobem a přezkoumávají v souladu s články 7 a 8.

4. Před prvním zasedáním konference smluvních stran jednajících jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu poskytne každá smluvní strana uvedená v příloze I k posouzení pomocnému orgánu pro vědecké a technologické poradenství údaje pro stanovení své úrovně zásob uhlíku v roce 1990 a umožnění odhadu změn těchto zásob v následujících letech. Konference smluvních stran jednajících jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu přijme na svém prvním zasedání nebo co nejdříve po něm podmínky, pravidla a pokyny ohledně toho, které další člověkem vyvolané činnosti vztahující se ke změnám emisí skleníkových plynů ze zdrojů či jejich snížení pomocí propadů v kategoriích zemědělská půda a změny využívání půdy a lesnictví budou připočteny k množství přidělenému smluvním stranám uvedeným v příloze I, nebo od něj budou odečteny, a jakým způsobem tak bude učiněno, přičemž vezme v úvahu faktor nejistoty, transparentnost a ověřitelnost předávaných údajů, metodickou práci Mezivládního panelu o změně klimatu, rady pomocného orgánu pro vědecké a technologické poradenství poskytnuté v souladu s článkem 5 a rozhodnutí konference smluvních stran. Takové rozhodnutí bude platit ve druhém kontrolním období a v dalších obdobích. Smluvní strana může uplatnit takové rozhodnutí o těchto dalších činnostech vyvolaných člověkem již v prvním kontrolním období za předpokladu, že k těmto činnostem došlo po roce 1990.

5. Smluvní strany uvedené v příloze I, které se nacházejí v procesu přechodu k tržnímu hospodářství a jejichž výchozí rok nebo období byl stanoven na základě rozhodnutí 9/CP.2 konference smluvních stran na jejím druhém zasedání, použijí při plnění svých závazků podle tohoto článku tento výchozí rok nebo období. Kterákoli jiná smluvní strana uvedená v příloze I nacházející se v procesu přechodu k tržnímu hospodářství, která dosud nepředložila své úvodní národní sdělení podle článku 12 úmluvy, může rovněž oznámit konferenci smluvních stran jednajících jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu, že má v úmyslu použít při plnění svých závazků podle tohoto článku jiný minulý výchozí rok nebo období než rok 1990. Konference smluvních stran jednajících jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu rozhodne o tom, zda bude takové oznámení přijato.

6. S přihlédnutím k čl. 4 odst. 6 úmluvy povolí konference smluvních stran jednajících jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu smluvním stranám uvedeným v příloze I, které se nacházejí v procesu přechodu k tržnímu hospodářství, určitou míru flexibility při plnění závazků podle tohoto protokolu s výjimkou závazků podle tohoto článku.

7. V prvním kontrolním období pro kvantifikované omezení nebo snížení emisí, od roku 2008 do roku 2012, se množství přidělené každé smluvní straně uvedené v příloze I rovná příslušné procentuální hodnotě, uvedené v příloze B, z ekvivalentu oxidu uhličitého, který odpovídá jejímu úhrnnému množství antropogenních emisí skleníkových plynů uvedených v příloze A v roce 1990, nebo ve výchozím roce či období stanoveném v souladu s výše uvedeným odstavcem 5, vynásobeného pěti. Smluvní strany uvedené v příloze I, v jejichž případě změny využívání půdy a lesnictví představovaly v roce 1990 čistý zdroj emisí skleníkových plynů, zahrnou pro účely výpočtu přiděleného množství do emisí svého výchozího roku 1990 nebo odpovídajícího období úhrnné antropogenní emise ze zdrojů v ekvivalentu oxidu uhličitého, od nichž odečtou propady v roce 1990 v důsledku změn využívání půdy.

8. Každá smluvní strana uvedená v příloze I může pro účely výpočtů ve smyslu odstavce 7 výše použít jako výchozí rok pro částečně fluorované uhlovodíky, zcela fluorované uhlovodíky a fluorid sírový rok 1995.

9. Závazky smluvních stran uvedených v příloze I pro další období se stanoví změnami přílohy B tohoto protokolu, přijatými v souladu s ustanoveními čl. 21 odst. 7. Konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu zahájí posuzování těchto závazků nejméně sedm let před koncem prvního kontrolního období uvedeného v odstavci 1 výše.

10. K přidělenému množství smluvní strany se připočtou veškeré jednotky snížení emisí nebo každá část přiděleného množství, kterou tato smluvní strana získá od jiné smluvní strany v souladu s ustanoveními článku 6 nebo článku 17.

11. Od přiděleného množství smluvní strany se odečtou veškeré jednotky snížení emisí nebo každá část přiděleného množství, kterou tato smluvní strana převede na jinou smluvní stranu v souladu s ustanoveními článku 6 nebo článku 17.

12. K přidělenému množství smluvní strany se připočtou veškerá ověřená snížení emisí, která tato smluvní strana získá od jiné smluvní strany v souladu s ustanoveními článku 12.

13. Jsou-li emise smluvní strany uvedené v příloze I za kontrolní období nižší než množství, které jí bylo přiděleno podle tohoto článku, připočte se tento rozdíl na žádost dané smluvní strany k množství, které jí je přiděleno na další kontrolní období.

14. Každá smluvní strana uvedená v příloze I vyvine úsilí k plnění závazků uvedených v odstavci 1 výše takovým způsobem, aby minimalizovala nepříznivé sociální, environmentální a hospodářské dopady na smluvní strany, které jsou rozvojovými zeměmi, a zejména na smluvní strany uvedené v čl. 4 odst. 8 a 9 úmluvy. Konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu, v souladu se svými příslušnými rozhodnutími ohledně provádění uvedených odstavců, zváží na svém prvním zasedání, jaká opatření jsou zapotřebí k minimalizaci nepříznivých účinků změny klimatu nebo dopadů protipatření na smluvní strany uvedené v těchto odstavcích. Zvažovány budou mimo jiné otázky zavedení financování, pojištění a transferu technologií.

Článek 4

1. U smluvních stran uvedených v příloze I, které uzavřely dohodu, že své závazky podle článku 3 splní společně, budou tyto závazky považovány za splněné, pokud celkový součet jejich úhrnných antropogenních emisí skleníkových plynů uvedených v příloze A, v ekvivalentu oxidu uhličitého, nepřesáhne jim přidělená množství, vypočtená podle jejich kvantifikovaných závazků na omezení a snížení emisí uvedených v příloze B a v souladu s ustanoveními článku 3. Jednotlivé úrovně emisí přidělené každé ze stran dohody budou stanoveny v této dohodě.

2. Strany každé takové dohody uvědomí sekretariát o podmínkách dohody v den uložení svých listin o ratifikaci, přijetí či schválení tohoto protokolu nebo o přistoupení k němu. Sekretariát následně uvědomí o podmínkách této dohody strany a signatáře úmluvy.

3. Veškeré takovéto dohody zůstanou v platnosti po celé kontrolní období uvedené v čl. 3 odst. 7.

4. Jestliže smluvní strany, které jednají společně, tak činí v rámci organizace regionální hospodářské integrace a v součinnosti s ní, nemá žádná změna ve složení organizace po přijetí tohoto protokolu vliv na stávající závazky podle tohoto protokolu. Jakákoliv změna ve složení organizace má vliv pouze na závazky podle článku 3 přijaté po této změně.

5. V případě, že smluvní strany takové dohody nedosáhnou celkové jim stanovené úrovně snížení emisí, nese každá strana této dohody odpovědnost za svou vlastní úroveň emisí uvedenou v dohodě.

6. Jestliže smluvní strany, které jednají společně, tak činí v rámci organizace regionální hospodářské integrace a v součinnosti s ní a tato organizace je sama stranou tohoto protokolu, nese v případě nedosažení celkové úrovně snížení emisí každý členský stát této organizace regionální hospodářské integrace, jednotlivě a spolu s touto organizací regionální hospodářské integrace jednající v souladu s článkem 24, odpovědnost za svou úroveň emisí oznámenou v souladu s tímto článkem.

Článek 5

1. Každá smluvní strana uvedená v příloze I zřídí nejpozději jeden rok před začátkem prvního kontrolního období národní systém umožňující odhad antropogenních emisí ze zdrojů a snížení pomocí propadů všech skleníkových plynů, na něž se nevztahuje Montrealský protokol. Obecné zásady pro takové národní systémy, obsahující metodiky ve smyslu odstavce 2 níže, přijme konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu na svém prvním zasedání.

2. Pro odhad antropogenních emisí ze zdrojů a snížení pomocí propadů všech skleníkových plynů, na něž se nevztahuje Montrealský protokol, se použijí metodiky přijaté Mezivládním panelem o změně klimatu a schválené konferencí smluvních stran na jejím třetím zasedání. V případech, kdy tyto metodiky nejsou používány, se provedou vhodné úpravy podle metodik, jež schválila konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu na svém prvním zasedání. Konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu pravidelně přezkoumává a popřípadě reviduje tyto metodiky a úpravy, mimo jiné na základě práce Mezivládního panelu o změně klimatu a doporučení pomocného orgánu pro vědecké a technologické poradenství, přičemž plně přihlíží ke všem příslušným rozhodnutím konference smluvních stran. Revizi metodik nebo úprav lze provést výhradně za účelem ověřování plnění závazků podle článku 3 v kontrolních obdobích po této revizi.

3. Pro výpočet ekvivalentu oxidu uhličitého antropogenních emisí ze zdrojů a snížení pomocí propadů skleníkových plynů uvedených v příloze A se použijí hodnoty potenciálu globálního oteplování přijaté Mezivládním panelem o změně klimatu a schválené konferencí smluvních stran na jejím třetím zasedání. Konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu pravidelně přezkoumává a popřípadě reviduje hodnotu potenciálu globálního oteplování u každého takového skleníkového plynu, mimo jiné na základě práce Mezivládního panelu o změně klimatu a doporučení pomocného orgánu pro vědecké a technologické poradenství, přičemž plně přihlíží ke všem příslušným rozhodnutím konference smluvních stran. Revize hodnot potenciálu globálního oteplování se vztahuje výhradně na závazky podle článku 3 v kontrolních obdobích po této revizi.

Článek 6

1. Za účelem splnění svých závazků podle článku 3 může kterákoli smluvní strana uvedená v příloze I převést na jinou takovou smluvní stranu nebo od jiné takové smluvní strany získat jednotky snížení emisí, které jsou výsledkem projektů zaměřených na snižování antropogenních emisí skleníkových plynů ze zdrojů nebo na posilování jejich antropogenního snížení pomocí propadů v kterémkoli hospodářském odvětví, a to pod podmínkou, že:

- a) každý takový projekt byl schválen dotčenými smluvními stranami;
- b) každý takový projekt přinese snížení emisí ze zdrojů nebo posílení snížení pomocí propadů, ke kterým by bez realizace projektu nedošlo;
- c) smluvní strana nezíská žádné jednotky snížení emisí, jestliže neplní své závazky podle článků 5 a 7;
- d) získání jednotek snížení emisí je doplňkem národních opatření za účelem plnění závazků podle článku 3.

2. Konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu může na svém prvním zasedání nebo co nejdříve po něm dále rozpracovat pokyny pro provádění tohoto článku, včetně pokynů pro ověřování a podávání zpráv.

3. Každá smluvní strana uvedená v příloze I může pověřit právnické osoby, aby se na její zodpovědnost podílely na opatřeních vedoucích k vytváření, převádění nebo získávání jednotek snížení emisí podle tohoto článku.

4. Je-li v souladu s příslušnými ustanoveními článku 8 formulována otázka týkající se plnění požadavků tohoto článku některou smluvní stranou uvedenou v příloze I, převádění a získávání jednotek snížení emisí může pokračovat i po formulování této otázky pod podmínkou, že žádná z těchto jednotek nebude smluvní stranou použita k plnění jejích závazků podle článku 3 do té doby, dokud nebude problém s plněním požadavků vyřešen.

Článek 7

1. Každá smluvní strana uvedená v příloze I zařadí do své roční inventury antropogenních emisí ze zdrojů a snížení pomocí propadů skleníkových plynů, na něž se nevztahuje Montrealský protokol, kterou předkládá v souladu s příslušnými rozhodnutími konference smluvních stran, doplňující informace nezbytné k zajištění dodržování článku 3, přičemž tyto informace se určí v souladu s odstavcem 4 níže.

2. Každá smluvní strana uvedená v příloze I zařadí do svého národního sdělení, předkládaného podle článku 12 úmluvy, doplňující informace nezbytné k prokázání splnění jejích závazků podle tohoto protokolu, přičemž tyto informace se určí v souladu s odstavcem 4 níže.

3. Každá smluvní strana uvedená v příloze I předkládá informace požadované podle odstavce 1 výše každoročně, počínaje první inventurou, již předepisuje úmluva, za první rok kontrolního období, které následuje poté, co pro ni tento protokol vstoupil v platnost. Každá taková smluvní strana předkládá informace požadované podle odstavce 2 výše jako součást prvního národního sdělení předepsaného úmluvou poté, co pro ni tento protokol vstoupil v platnost, a po přijetí pokynů podle odstavce 4 níže. Konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu určí, jak často budou poté informace požadované podle tohoto článku předkládány, přičemž vezme v úvahu časový plán pro předkládání národních sdělení případně stanovený konferencí smluvních stran.

4. Konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu přijme na svém prvním zasedání pokyny pro přípravu informací požadovaných podle tohoto článku a následně je bude pravidelně přezkoumávat, přičemž bude brát v úvahu pokyny pro vypracování národních sdělení smluvních stran uvedených v příloze I přijaté konferencí smluvních stran. Před začátkem prvního kontrolního období rozhodne konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu rovněž o pravidlech pro účtování přidělených množství.

Článek 8

1. Informace předložené smluvními stranami uvedenými v příloze I podle článku 7 přezkoumají týmy odborníků na základě příslušných rozhodnutí konference smluvních stran a v souladu s pokyny přijatými pro tento účel konferencí smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu podle odstavce 4 níže. Informace předložené smluvními stranami uvedenými v příloze I podle čl. 7 odst. 1 se přezkoumají v rámci ročního sestavování inventur emisí a přidělených množství a odpovídajícího účtování. Informace předložené smluvními stranami uvedenými v příloze I podle čl. 7 odst. 2 se kromě toho přezkoumají v rámci přezkumu sdělení.

2. Odborné přezkumné týmy jsou koordinovány sekretariátem a skládají se z odborníků vybraných z kandidátů nominovaných smluvními stranami úmluvy a případně mezivládními organizacemi v souladu s pokyny, jež za tímto účelem dala konference smluvních stran.

3. Přezkumný postup zajišťuje důkladné a komplexní odborné zhodnocení všech aspektů provádění tohoto protokolu smluvní stranou. Odborné přezkumné týmy vypracují pro konferenci smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu zprávu s hodnocením toho, jak daná smluvní strana plní své závazky, a s uvedením potenciálních problémů při plnění závazků a faktorů, které toto plnění ovlivňují. Sekretariát rozesílá takové zprávy všem smluvním stranám úmluvy. Sekretariát dále sestaví seznam otázek týkajících se plnění závazků, které jsou uvedeny v těchto zprávách, k dalšímu zvážení konferencí smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu.

4. Konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu přijme na svém prvním zasedání pokyny pro přezkum plnění tohoto protokolu prováděný odbornými přezkumnými týmy a následně je bude pravidelně přezkoumávat, přičemž bude brát v úvahu příslušná rozhodnutí konference smluvních stran.

5. Konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu, případně s pomocí pomocného orgánu pro provádění úmluvy nebo pomocného orgánu pro vědecké a technologické poradenství, posoudí:

- a) informace předložené smluvními stranami podle článku 7 a zprávy z jejich odborných přezkumů podle tohoto článku, a
- b) otázky týkající se plnění závazků, jejichž seznam vypracoval sekretariát podle odstavce 3 výše, jakož i jakékoliv otázky nastolené smluvními stranami.

6. Na základě posouzení informací ve smyslu odstavce 5 výše rozhodne konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu o všech záležitostech nezbytných k provádění tohoto protokolu.

Článek 9

1. Konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu tento protokol pravidelně přezkoumává ve světle nejlepších dostupných vědeckých informací a posudků týkajících se změny klimatu a jejích dopadů, jakož i ve světle příslušných technických, sociálních a hospodářských informací. Tyto přezkumy koordinuje se souvisejícími přezkumy podle úmluvy, především s těmi, jež požaduje čl. 4 odst. 2 písm. d) a čl. 7 odst. 2 písm. a) úmluvy. Na základě těchto přezkumů přijme konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu vhodná opatření.

2. První přezkum se uskuteční na druhém zasedání konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu. Další přezkumy se provádí v pravidelných intervalech a včas.

Článek 10

Všechny smluvní strany, s ohledem na svou společnou, ale rozdílnou odpovědnost a na specifické priority, cíle a okolnosti svého národního a regionálního rozvoje, aniž by zaváděly nové závazky pro smluvní strany neuvedené v příloze I, avšak potvrzující stávající závazky podle čl. 4 odst. 1 úmluvy a postupující v plnění těchto závazků s cílem dosáhnout udržitelného rozvoje, berouce v úvahu čl. 4 odst. 3, 5 a 7 úmluvy:

- a) formulují v náležitých případech a v největší možné míře nákladově efektivní národní a případně regionální programy ke zlepšování kvality lokálních emisních faktorů, údajů o činnostech nebo modelů odrážející socioekonomické podmínky té které smluvní strany s cílem realizovat a následně pravidelně aktualizovat národní inventury antropogenních emisí ze zdrojů a snížení pomocí propadů skleníkových plynů, na něž se nevztahuje Montrealský protokol, za použití srovnatelných metodik schválených konferencí smluvních stran a slučitelných s pokyny pro vypracování národních sdělení přijatými konferencí smluvních stran;
- b) formulují, provádějí, zveřejňují a pravidelně aktualizují národní a případně regionální programy obsahující opatření ke zmírnění změny klimatu a opatření k usnadnění přiměřené adaptace na změnu klimatu:
 - i) tyto programy by se měly týkat mimo jiné odvětví energetiky, dopravy a průmyslu, jakož i zemědělství, lesnictví a nakládání s odpady. Adaptaci na změnu klimatu by navíc mohly usnadnit technologie adaptace a metody zlepšování územního plánování;
 - ii) v souladu s článkem 7 předkládají smluvní strany uvedené v příloze I informace o opatřeních přijatých podle tohoto protokolu, včetně národních programů; ostatní smluvní strany činí vše pro to, aby ve svých národních sděleních uvedly případné informace o programech zahrnujících opatření, která podle názoru smluvní strany pomáhají čelit změně klimatu a jejím nepříznivým účinkům, včetně opatření na snižování růstu emisí skleníkových plynů a posilování jejich snižování pomocí propadů, opatření na budování kapacit a adaptačních opatření;
- c) spolupracují na podpoře efektivních podmínek pro rozvoj, používání a šíření technologií, know-how, činností a postupů šetrných k životnímu prostředí, které mohou ovlivnit změnu klimatu, a činí všechny proveditelné kroky k podpoře, usnadnění či případně financování zpřístupňování nebo transferu těchto technologií, know-how, činností a postupů, a to zejména rozvojovým zemím, přičemž formulují politiky a programy efektivního transferu technologií šetrných k životnímu prostředí, které jsou ve veřejném vlastnictví nebo ve veřejné sféře, a vytvářejí příznivé prostředí pro usnadňování a podporu transferu a zpřístupňování technologií šetrných k životnímu prostředí v soukromém sektoru;
- d) s ohledem na článek 5 úmluvy spolupracují na vědeckotechnickém výzkumu a podporují údržbu a vývoj systémů systematického sledování, jakož i vytváření datových archivů za účelem omezení nejjasnosti ohledně klimatického systému, nepříznivých dopadů změny klimatu a hospodářských a sociálních důsledků různých strategií toho, jak této změně čelit, a podporují rozvoj a posilování domácích kapacit a prostředků pro účast na mezinárodních a mezivládních akcích, programech a sítích týkajících se výzkumu a systematického sledování;
- e) na mezinárodní úrovni a s využitím případných stávajících orgánů spolupracují na rozvíjení a provádění vzdělávacích a školicích programů a podporují tyto programy, včetně posilování národních kapacit, zejména personálních a institucionálních, a výměny nebo vysílání pracovníků za účelem vzdělávání odborníků v tomto oboru, zejména v rozvojových zemích, a na vnitrostátní úrovni usnadňují zvyšování povědomí veřejnosti o změně klimatu a přístup veřejnosti k informacím o této změně. Vhodné podmínky pro realizaci těchto činností by měly být vypracovány s ohledem na článek 6 úmluvy prostřednictvím příslušných orgánů úmluvy;
- f) v národních sděleních uvádějí informace o programech a činnostech podniknutých podle tohoto článku v souladu s příslušnými rozhodnutími konference smluvních stran;
- g) při plnění závazků podle tohoto článku berou náležitě v úvahu čl. 4 odst. 8 úmluvy.

Článek 11

1. Při provádění článku 10 berou smluvní strany v úvahu ustanovení čl. 4 odst. 4, 5, 7, 8 a 9 úmluvy.

2. V rámci provádění čl. 4 odst. 1 úmluvy a v souladu s ustanoveními čl. 4 odst. 3 a článku 11 úmluvy jsou smluvní strany, které jsou rozvinutými zeměmi, a další rozvinuté smluvní strany uvedené v příloze II úmluvy povinny prostřednictvím subjektu nebo subjektů pověřených provozováním finančního mechanismu úmluvy:

- a) poskytovat nové a dodatečné finanční zdroje k plnému pokrytí odsouhlasených nákladů vynaložených smluvními stranami, které jsou rozvojovými zeměmi, na postup v plnění stávajících závazků podle čl. 4 odst. 1 písm. a) úmluvy, na které se vztahuje čl. 10 písm. a) tohoto protokolu;
- b) rovněž poskytovat takové finanční zdroje, včetně zdrojů určených na transfer technologií, jež smluvní strany, které jsou rozvojovými zeměmi, potřebují k plnému pokrytí odsouhlasených přírůstkových nákladů na postup v plnění stávajících závazků podle čl. 4 odst. 1 úmluvy, na které se vztahuje článek 10 tohoto protokolu, na nichž se smluvní strana, která je rozvojovou zemí, dohodla s mezinárodním subjektem či subjekty podle článku 11 úmluvy v souladu s uvedeným článkem.

Při plnění těchto stávajících závazků se bere v úvahu potřeba přiměřenosti a předvídatelnosti toku prostředků a význam odpovídajícího rozdělení zátěže mezi smluvní strany, které jsou rozvinutými zeměmi. Na ustanovení tohoto odstavce se přiměřeně vztahují pokyny pro subjekt nebo subjekty pověřené provozováním finančního mechanismu úmluvy, obsažené v příslušných rozhodnutích konference smluvních stran, včetně pokynů schválených před přijetím tohoto protokolu.

3. Smluvní strany, které jsou rozvinutými zeměmi, a další rozvinuté smluvní strany uvedené v příloze II úmluvy mohou rovněž poskytovat a smluvní strany, které jsou rozvojovými zeměmi, mohou využívat finanční zdroje k provádění článku 10 prostřednictvím dvoustranných, regionálních a jiných mnohostranných dohod.

Článek 12

1. Stanovuje se mechanismus čistého rozvoje.

2. Účelem mechanismu čistého rozvoje je pomoci smluvním stranám neuvedeným v příloze I dosáhnout udržitelného rozvoje a přispět ke konečnému cíli úmluvy a pomoci smluvním stranám uvedeným v příloze I splnit jejich kvantifikované závazky na omezení a snížení emisí podle článku 3.

3. V rámci mechanismu čistého rozvoje:

- a) smluvní strany neuvedené v příloze I mají prospěch z projektových činností, které vedou k ověřeným snížením emisí;
- b) smluvní strany uvedené v příloze I smějí použít ověřená snížení emisí získaná díky takovým projektovým činnostem na splnění části svých kvantifikovaných závazků na omezení a snížení emisí podle článku 3, v souladu s rozhodnutími konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu.

4. Mechanismus čistého rozvoje podléhá pravomoci a pokynům konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu a je pod dohledem výkonné rady mechanismu čistého rozvoje.

5. Snížení emisí dosažená jednotlivými projektovými činnostmi ověřují pracovní subjekty, jež určí konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu, na základě těchto kritérií:

- a) dobrovolná účast schválená všemi dotčenými smluvními stranami;
- b) reálné, měřitelné a dlouhodobé přínosy spojené se zmírněním změny klimatu;
- c) snížení emisí navíc k tomu, ke kterému by došlo, kdyby ověřovaná projektová činnost nebyla realizována.

6. Mechanismus čistého rozvoje napomáhá dle potřeby při organizaci financování ověřených projektových činností.

7. Konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu vypracuje na svém prvním zasedání podmínky a postupy s cílem zajistit transparentnost, efektivitu a kontrolovatelnost prostřednictvím nezávislého auditu a kontroly projektových činností.

8. Konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu zajistí, aby část prostředků získaných z ověřených projektových činností byla použita na pokrytí administrativních výdajů a na pomoc smluvním stranám, které jsou rozvojovými zeměmi a jsou zvláště vystaveny nepříznivým účinkům změny klimatu, financovat náklady na přizpůsobení.

9. Mechanismu čistého rozvoje, včetně činností uvedených v odst. 3 písm. a) výše a včetně získávání jednotek ověřeného snížení emisí, se mohou účastnit soukromé i veřejné subjekty, přičemž jejich účast podléhá pokynům výkonné rady mechanismu čistého rozvoje.

10. Ověřená snížení emisí, jichž bylo dosaženo v době od roku 2000 do počátku prvního kontrolního období, mohou být použita jako součást plnění závazků tohoto období.

Článek 13

1. Konference smluvních stran jakožto nejvyšší orgán úmluvy jedná jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu.

2. Smluvní strany úmluvy, které nejsou smluvními stranami tohoto protokolu, se mohou účastnit kteréhokoliv zasedání konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu jako pozorovatelé. Jedná-li konference smluvních stran jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu, jsou rozhodnutí na základě tohoto protokolu schvalována pouze smluvními stranami tohoto protokolu.

3. Jedná-li konference smluvních stran jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu, nahradí se každý člen předsednictva konference smluvních stran zastupující některou smluvní stranu úmluvy, jež v dané době není smluvní stranou tohoto protokolu, novým členem, kterého ze svého středu zvolí smluvní strany tohoto protokolu.

4. Konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu pravidelně přezkoumává provádění tohoto protokolu a v rámci svého mandátu přijímá rozhodnutí nezbytná k podpoře jeho účinného provádění. Vykonává funkce, které jí jsou tímto protokolem svěřeny, a dále:

- a) na základě všech informací, které jí jsou sdělovány v souladu s ustanoveními tohoto protokolu, hodnotí provádění tohoto protokolu smluvními stranami, celkové účinky opatření přijatých podle tohoto protokolu, zejména hospodářské a sociální účinky a účinky na životní prostředí a jejich kumulativní dopady, a míru přiblížení se cíli úmluvy;
- b) pravidelně zkoumá závazky smluvních stran podle tohoto protokolu ve světle cíle úmluvy, zkušeností získaných při jejím provádění a vývoje vědeckotechnických poznatků, přičemž bere náležitě v úvahu všechny přezkumy požadované v čl. 4 odst. 2 písm. d) a v čl. 7 odst. 2 úmluvy, a zvažuje a přijímá pravidelné zprávy o provádění tohoto protokolu;
- c) podporuje a usnadňuje výměnu informací o opatřeních, která smluvní strany přijaly ve věci změny klimatu a jejich účinků, a to při zohlednění různosti okolností, odpovědností a schopností smluvních stran a jejich závazků podle tohoto protokolu;
- d) na žádost dvou či více smluvních stran usnadňuje koordinaci opatření, která přijaly ve věci změny klimatu a jejich účinků, a to při zohlednění různosti okolností, odpovědností a schopností smluvních stran a jejich závazků podle tohoto protokolu;
- e) v souladu s cílem úmluvy a s ustanoveními tohoto protokolu a berouce plně na vědomí příslušná rozhodnutí konference smluvních stran podporuje a řídí vypracovávání a pravidelné zdokonalování srovnatelných metodik pro účinné provádění tohoto protokolu, které schválí konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu;
- f) vydává doporučení ve všech záležitostech nezbytných pro provádění tohoto protokolu;
- g) usiluje o mobilizaci dodatečných finančních zdrojů v souladu s čl. 11 odst. 2;
- h) zřizuje takové pomocné orgány, jaké se jeví nezbytné pro provádění tohoto protokolu;
- i) v případě potřeby vyhledává a využívá služby a součinnost příslušných mezinárodních organizací a mezivládních a nevládních orgánů, jakož i informace, které poskytují;
- j) vykonává takové další funkce, které jsou potřebné pro provádění tohoto protokolu, a zabývá se všemi úkoly, které vyplývají z rozhodnutí konference smluvních stran.

5. Jednací řád konference smluvních stran a finanční postupy používané v rámci úmluvy se použijí přiměřeně v rámci tohoto protokolu, pokud konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu nerozhodne na základě konsensu jinak.

6. První zasedání konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu svolá sekretariát zároveň s prvním zasedáním konference smluvních stran plánovaném po vstupu tohoto protokolu v platnost. Následná řádná zasedání konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu se konají každoročně zároveň s řádnými zasedáními konference smluvních stran, pokud konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu nerozhodne jinak.

7. Mimořádná zasedání konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu se konají v jakýchkoli jiných termínech, jak považuje konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu za nezbytné, nebo na písemnou žádost kterékoli smluvní strany, pokud do šesti měsíců ode dne, kdy sekretariát sdělil tuto žádost smluvním stranám, tuto žádost podpoří nejmeně jedna třetina smluvních stran.

8. Organizace spojených národů, její odborné organizace a Mezinárodní agentura pro atomovou energii, stejně jako jejich členské státy či státy se statutem pozorovatele, které nejsou stranou úmluvy, se mohou účastnit zasedání konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu jako pozorovatelé. Jakákoli instituce nebo agentura, národní nebo mezinárodní, vládní či nevládní, která je způsobilá v záležitostech tohoto protokolu a která uvědomila sekretariát o svém přání účastnit se zasedání konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu v roli pozorovatele, může být přijata, pokud nejmeně jedna třetina smluvních stran nepředloží námitku. Přijetí a účast pozorovatelů se řídí jednacím řádem ve smyslu odstavce 5 výše.

Článek 14

1. Sekretariát zřízený podle článku 8 úmluvy slouží jako sekretariát tohoto protokolu.

2. Ustanovení čl. 8 odst. 2 úmluvy týkající se funkcí sekretariátu a čl. 8 odst. 3 úmluvy týkající se opatření pro jeho fungování se použijí přiměřeně pro účely tohoto protokolu. Sekretariát kromě toho vykonává funkce přidělené mu tímto protokolem.

Článek 15

1. Pomocný orgán pro vědecké a technologické poradenství a pomocný orgán pro provádění úmluvy zřízené články 9 a 10 úmluvy slouží jako pomocný orgán pro vědecké a technologické poradenství v rámci tohoto protokolu, respektive pomocný orgán pro provádění tohoto protokolu. Ustanovení úmluvy týkající se činnosti obou těchto orgánů se použijí přiměřeně pro účely tohoto protokolu. Zasedání pomocného orgánu pro vědecké a technologické poradenství v rámci tohoto protokolu a pomocného orgánu pro provádění tohoto protokolu se konají zároveň se zasedáními pomocného orgánu pro vědecké a technologické poradenství v rámci úmluvy, respektive pomocného orgánu pro provádění úmluvy.

2. Smluvní strany úmluvy, které nejsou smluvními stranami tohoto protokolu, se mohou účastnit kteréhokoliv zasedání pomocných orgánů jako pozorovatelé. Jednají-li pomocné orgány jako pomocné orgány tohoto protokolu, jsou rozhodnutí na základě tohoto protokolu schvalována pouze smluvními stranami tohoto protokolu.

3. Vykonávají-li pomocné orgány zřízené články 9 a 10 úmluvy své funkce ve spojitosti se záležitostmi tohoto protokolu, nahradí se každý člen předsednictva těchto pomocných orgánů zastupující některou smluvní stranu úmluvy, jež v dané době není smluvní stranou tohoto protokolu, novým členem, kterého ze svého středu zvolí smluvní strany tohoto protokolu.

Článek 16

Konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu zváží co nejdříve a s ohledem na veškerá příslušná rozhodnutí přijatá konferencí smluvních stran použití multilaterálního konzultačního procesu uvedeného v článku 13 úmluvy pro tento protokol a popřípadě jej upraví. Jakýkoli multilaterální konzultační proces, který by mohl být použit pro tento protokol, bude fungovat, aniž by tím byly dotčeny postupy a mechanismy stanovené v souladu s článkem 18.

Článek 17

Konference smluvních stran stanoví příslušné zásady, podmínky, pravidla a pokyny, zejména pro ověřování, podávání zpráv a skládání účtů v souvislosti s obchodováním s emisemi. Smluvní strany uvedené v příloze B se mohou účastnit obchodování s emisemi za účelem plnění svých závazků podle článku 3. Takovéto obchodování musí být jen doplňkem národních opatření přijatých ke splnění kvantifikovaných závazků na omezení a snížení emisí podle uvedeného článku.

Článek 18

Konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu schválí na svém prvním zasedání vhodné a účinné postupy a mechanismy zjišťování a řešení případů nedodržování ustanovení tohoto protokolu, včetně vypracování indikativního seznamu následků, který bere v úvahu příčiny, druh, stupeň a četnost nedodržení těchto ustanovení. Mají-li některé postupy a mechanismy podle tohoto článku závazné následky, přijímají se formou změny tohoto protokolu.

Článek 19

Ustanovení článku 14 úmluvy týkající se urovnávání sporů se použijí přiměřeně pro účely tohoto protokolu.

Článek 20

1. Změny tohoto protokolu může navrhnout kterákoli smluvní strana.

2. Změny tohoto protokolu se přijímají na řádném zasedání konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu. Znění každé navrhované změny tohoto protokolu sdělí sekretariát smluvním stranám alespoň šest měsíců před zasedáním, na němž se má rozhodnout o jejím přijetí. Sekretariát rovněž sdělí znění navrhované změny smluvním stranám a signatářům úmluvy a pro informaci též depozitáři.

3. Smluvní strany vyvinou veškeré úsilí, aby ve věci navrhovaných změn tohoto protokolu dosáhly dohody na základě konsensu. Jestliže všechny snahy o konsensus byly vyčerpány a nebylo dosaženo žádné dohody, změna se jako poslední východisko přijme tříčtvrtinovou většinou hlasů smluvních stran přítomných a hlasujících na zasedání. Přijatou změnu sdělí sekretariát depozitáři, který ji rozešle všem smluvním stranám.

4. Listiny o přijetí změny se uloží u depozitáře. Změna přijatá v souladu s odstavcem 3 výše vstoupí v platnost pro smluvní strany, které ji přijaly, devadesátým dnem po dni, kdy depozitář obdržel listiny o přijetí od alespoň tří čtvrtin smluvních stran tohoto protokolu.

5. Změna vstoupí v platnost pro kteroukoli další smluvní stranu devadesátým dnem po dni uložení listiny o jejím přijetí touto smluvní stranou u depozitáře.

Článek 21

1. Přílohy tohoto protokolu tvoří jeho nedílnou součást, a pokud není výslovně stanoveno jinak, odkaz na tento protokol je současně odkazem na kteroukoli jeho přílohu. Přílohy přijaté po vstupu tohoto protokolu v platnost se omezí na seznamy, formuláře a další popisné materiály vědeckého, technického, procesního nebo správního charakteru.

2. Přílohy tohoto protokolu a změny příloh tohoto protokolu může navrhnout kterákoli smluvní strana.

3. Přílohy tohoto protokolu a změny příloh tohoto protokolu se přijímají na řádném zasedání konference smluvních stran jednající jako shromáždění smluvních stran tohoto protokolu. Znění každé navrhované přílohy nebo změny přílohy sdělí sekretariát smluvním stranám alespoň šest měsíců před zasedáním, na němž se má rozhodnout o jejím přijetí. Sekretariát rovněž sdělí znění navrhované přílohy nebo změny přílohy smluvním stranám a signatářům úmluvy a pro informaci též depozitáři.

4. Smluvní strany vyvinou veškeré úsilí, aby ve věci navrhované přílohy nebo změny přílohy dosáhly dohody na základě konsensu. Jestliže všechny snahy o konsensus byly vyčerpány a nebylo dosaženo žádné dohody, příloha nebo změna přílohy se jako poslední východisko přijme tříčtvrtinovou většinou hlasů smluvních stran přítomných a hlasujících na zasedání. Přijatou přílohu nebo změnu přílohy sdělí sekretariát depozitáři, který ji rozešle všem smluvním stranám.

5. Příloha nebo změna přílohy, vyjma příloh A a B, přijatá v souladu s odstavci 3 a 4 výše vstoupí v platnost pro všechny smluvní strany tohoto protokolu šest měsíců po dni, kdy depozitář oznámil těmto smluvním stranám přijetí přílohy nebo změny přílohy, s výjimkou smluvních stran, které depozitáři v uvedené lhůtě písemně oznámily, že přílohu nebo změnu přílohy nepřijímají. Pro smluvní strany, které své oznámení o nepřijetí odvolají, vstoupí příloha nebo změna přílohy v platnost devadesátým dnem po dni doručení odvolání uvedeného oznámení depozitáři.

6. Jestliže přijetí přílohy nebo změny přílohy vyžaduje změnu tohoto protokolu, nevstoupí taková příloha nebo změna přílohy v platnost, dokud nevstoupí v platnost příslušná změna tohoto protokolu.

7. Změny příloh A a B tohoto protokolu se přijímají a vstupují v platnost v souladu s postupem stanoveným v článku 20 pod podmínkou, že jakákoli změna přílohy B bude přijata jen s písemným souhlasem dotčené smluvní strany.

Článek 22

1. S výjimkou ustanovení odstavce 2 níže má každá smluvní strana jeden hlas.

2. Organizace regionální hospodářské integrace vykonávají své hlasovací právo v rámci své pravomoci počtem hlasů, který se rovná počtu jejich členských států, které jsou smluvními stranami tohoto protokolu. Tyto organizace nesmějí vykonávat své hlasovací právo, jestliže toto právo vykonává kterýkoli z jejich členských států, a naopak.

Článek 23

Depozitářem tohoto protokolu je generální tajemník Organizace spojených národů.

Článek 24

1. Tento protokol je otevřen k podpisu a podléhá ratifikaci, přijetí nebo schválení státy a organizacemi regionální hospodářské integrace, které jsou smluvními stranami úmluvy. Bude otevřen k podpisu v sídle Organizace spojených národů v New Yorku od 16. března 1998 do 15. března 1999. K přistoupení bude tento protokol otevřen počínaje dnem následujícím po dni, kdy bude uzavřen pro podpis. Listiny o ratifikaci, přijetí, schválení nebo přistoupení se ukládají u depozitáře.

2. Každá organizace regionální hospodářské integrace, která se stane smluvní stranou tohoto protokolu, aniž by se smluvní stranou tohoto protokolu stal kterýkoli její členský stát, je vázána všemi závazky podle tohoto protokolu. V případě organizace, jejíž jeden nebo více členských států je smluvní stranou tohoto protokolu, rozhodne tato organizace spolu se svými členskými státy o rozdělení odpovědností za plnění závazků podle tohoto protokolu. V takových případech nesmí organizace a její členské státy vykonávat práva podle tohoto protokolu současně.

3. Organizace regionální hospodářské integrace uvedou ve svých listinách o ratifikaci, přijetí, schválení či přistoupení prohlášení o rozsahu svých pravomocí v záležitostech upravovaných tímto protokolem. Tyto organizace rovněž uvědomí depozitáře o jakýchkoli podstatných změnách v rozsahu svých pravomocí a depozitář o nich uvědomí smluvní strany.

Článek 25

1. Tento protokol vstupuje v platnost devadesátým dnem po dni uložení listiny o ratifikaci, přijetí, schválení nebo přistoupení od nejméně 55 stran úmluvy, mezi nimiž budou smluvní strany uvedené v příloze I, jejichž celkové emise oxidu uhličitého v roce 1990 představovaly alespoň 55 procent celkových emisí oxidu uhličitého smluvních stran uvedených v příloze I.

2. Pro účely tohoto článku se „celkovými emisemi oxidu uhličitého smluvních stran uvedených v příloze I v roce 1990“ rozumí množství, které smluvní strany uvedené v příloze I oznámily v den nebo přede dnem přijetí tohoto protokolu ve svém prvním národním sdělení předkládaném v souladu s článkem 12 úmluvy.

3. Pro každý stát nebo organizaci regionální hospodářské integrace, které tento protokol ratifikují, přijmou nebo schválí nebo k němu přistoupí po splnění podmínek jeho vstupu v platnost stanovených v odstavci 1 výše, vstoupí tento protokol v platnost devadesátým dnem po dni uložení jejich listiny o ratifikaci, přijetí, schválení nebo přistoupení.

4. Pro účely tohoto článku se listina uložená organizací regionální hospodářské integrace nepřipočítává k listinám uloženým jejími členskými státy.

Článek 26

K tomuto protokolu nemohou být učiněny žádné výhrady.

Článek 27

1. Smluvní strana může odstoupit od tohoto protokolu písemným oznámením depozitáři kdykoli po uplynutí tří let ode dne, kdy pro ni tento protokol vstoupil v platnost.

2. Každé takové odstoupení nabude účinku po uplynutí jednoho roku ode dne, kdy depozitář obdržel oznámení o odstoupení, nebo případně k pozdějšímu datu uvedenému v tomto oznámení.

3. Každá smluvní strana, která odstoupí od úmluvy, bude pokládána za odstoupivší i od tohoto protokolu.

Článek 28

Prvopis tohoto protokolu, jehož znění v jazyce anglickém, arabském, čínském, francouzském, ruském a španělském mají stejnou platnost, je uložen u generálního tajemníka Organizace spojených národů.

V Kjótu dne jedenáctého prosince tisíc devět set devadesát sedm.

NA DŮKAZ ČEHOŽ připojili níže podepsaní zplnomocnění zástupci k tomuto protokolu v uvedených dnech své podpisy.

PŘÍLOHA A**Skleníkové plyny**Oxid uhličitý (CO₂)Methan (CH₄)Oxid dusný (N₂O)

Částečně fluorované uhlovodíky (HFC)

Zcela fluorované uhlovodíky (PFC)

Fluorid sírový (SF₆)**Odvětví/kategorie zdrojů***Energie*

Spalování paliv

Energetika

Zpracovatelský průmysl a stavebnictví

Doprava

Jiná odvětví

Ostatní

Fugitivní emise z paliv

Pevná paliva

Ropa a zemní plyn

Ostatní

Průmyslové procesy

Nerostné produkty

Chemický průmysl

Výroba kovů

Jiná výroba

Výroba fluorovaných uhlovodíků a fluoridu sírového

Spotřeba fluorovaných uhlovodíků a fluoridu sírového

Ostatní

*Používání rozpouštědel a jiných produktů**Zemědělství*

Enterická fermentace

Nakládání s hnojem

Pěstování rýže

Zemědělské půdy

Řízené vypalování savan

Spalování zemědělských zbytků na polích

Ostatní

Odpady

Ukládání pevných odpadů na zemském povrchu

Nakládání s odpadními vodami

Spalování odpadů

Ostatní

PŘÍLOHA B**Kvantifikovaný závazek smluvní strany na omezení nebo snížení emisí
(v % výchozího roku nebo období)**

Austrálie 108	Monako 92
Belgie 92	Německo 92
Bulharsko*) 92	Nizozemsko 92
Česká republika*) 92	Norsko 101
Dánsko 92	Nový Zéland 100
Estonsko*) 92	Polsko*) 94
Evropské společenství 92	Portugalsko 92
Finsko 92	Rakousko 92
Francie 92	Rumunsko*) 92
Chorvatsko*) 95	Ruská federace*) 100
Irsko 92	Řecko 92
Island 110	Slovensko*) 92
Itálie 92	Slovinsko*) 92
Japonsko 94	Spojené království Velké Británie a Severního Irska 92
Kanada 94	Spojené státy americké 93
Lichtenštejnsko 92	Španělsko 92
Litva*) 92	Švédsko 92
Lotyšsko*) 92	Švýcarsko 92
Lucembursko 92	Ukrajina*) 100
Maďarsko*) 94	

*) Státy, které se nacházejí v procesu přechodu k tržnímu hospodářství.

ISSN 1801-0393

Vydává a tiskne: Tiskárna Ministerstva vnitra, p. o., Bartůňkova 4, pošt. schr. 10, 149 01 Praha 415, telefon: 272 927 011, fax: 974 887 395 – **Redakce:** Ministerstvo vnitra, Nad Štolou 3, pošt. schr. 21/SB, 170 34 Praha 7-Holešovice, telefon: 974 832 341 a 974 833 502, fax: 974 833 502 – **Administrace:** písemné objednávky předplatného, změny adres a počtu odebíraných výtisků – MORAVIAPRESS, a. s., U Póny 3061, 690 02 Břeclav, telefon: 519 305 161, fax: 519 321 417, e-mail: sbirky@moraviapress.cz. Objednávky ve Slovenské republice přijímá a titul distribuuje Magnet-Press Slovakia, s. r. o., Teslova 12, 821 02 Bratislava, tel.: 00421 2 44 45 46 28, fax: 00421 2 44 45 46 27. **Roční předplatné** se stanovuje za dodávku kompletního ročníku včetně rejstříku a je od předplatitelů vybíráno formou záloh ve výši oznámené ve Sbírce mezinárodních smluv. Závěrečné vyúčtování se provádí po dodání kompletního ročníku na základě počtu skutečně vydaných částek (první záloha na rok 2005 činí 1500,- Kč) – Vychází podle potřeby – **Distribuce:** MORAVIAPRESS, a. s., U Póny 3061, 690 02 Břeclav, celoroční předplatné – 516 205 176, 519 305 176, 516 205 207, 519 205 207, objednávky jednotlivých částek (dobírky) – 516 205 179, 519 305 179, objednávky-knihkupci – 516 205 161, 519 305 161, faxové objednávky – 519 321 417, e-mail – sbirky@moraviapress.cz, zelená linka – 800 100 314. **Internetová prodejna:** www.sbirkyzakonu.cz – **Drobný prodej – Benešov:** Oldřich HAAGER, Masarykovo nám. 231; **Brno:** Ing. Jiří Hrazdil, Vranovská 16, SEVT, a. s., Česká 14, Knihkupectví JUDr. Oktavián Kocián, Příkop 6, tel.: 545 175 080; **Břeclav:** Prodejna tiskovin, 17. listopadu 410, tel.: 519 322 132, fax: 519 370 036; **České Budějovice:** SEVT, a. s., Česká 3, tel.: 387 432 244; **Hradec Králové:** TECHNOR, Wonkova 432; **Cheb:** EFREX, s. r. o., Karlova 31; **Chomutov:** DDD Knihkupectví – Antikvariát, Ruská 85; **Kadaň:** Knihařství – Přibíková, J. Švermy 14; **Kladno:** eL VaN, Ke Stadionu 1953; **Klatovy:** Krameriovo knihkupectví, nám. Míru 169; **Liberec:** Podještědské knihkupectví, Moskevská 28; **Litoměřice:** Jaroslav Tvrdík, Lidická 69, tel.: 416 732 135, fax: 416 734 875; **Most:** Knihkupectví „U Knihomila“, Ing. Romana Kopková, Moskevská 1999; **Olomouc:** ANAG, spol. s r. o., Denisova č. 2, Zdeněk Chumchal – Knihkupectví Tycho, Ostružnická 3, Knihkupectví SEVT, a. s., Ostružnická 10; **Ostrava:** LIBREX, Nádražní 14, Profesio, Hollarova 14, SEVT, a. s., Nádražní 29; **Otrokovice:** Ing. Kučeřík, Jungmannova 1165; **Pardubice:** LEJHANEK, s. r. o., třída Míru 65; **Plzeň:** TYPOS, a. s., Úslavská 2, EDICUM, Vojanova 45, Technické normy, Lábkova pav. č. 5, Vydavatelství a naklad. Aleš Čeněk, nám. Českých bratří 8; **Praha 1:** Dům učebnic a knih Černá Labuť, Na Poříčí 25, FIŠER-KLEMENTINUM, Karlova 1, LINDE Praha, a. s., Opletalova 35, NEOLUXOR s. r. o., Václavské nám. 41; **Praha 2:** ANAG, spol. s r. o., nám. Míru 9 (Národní dům), SEVT a. s., Slezská 126/6; **Praha 4:** SEVT, a. s., Jihlavská 405; **Praha 5:** SEVT, a. s., E. Peškové 14; **Praha 6:** PPP – Staňková Isabela, Puškinovo nám. 17; **Praha 7:** Donáška tisku, V Hájích 6; **Praha 8:** JASIPA, Zenklova 60, Specializovaná prodejna Sbírky zákonů, Sokolovská 35, tel.: 224 813 548; **Praha 9:** Abonentní tiskový servis-Ing. Urban, Jablonecká 362, po – pá 7 – 12 hod., tel.: 286 888 382, e-mail: tiskovy.servis@abonent.cz; **Praha 10:** BMSS START, s. r. o., Vinohradská 190; **Přerov:** Knihkupectví EM-ZET, Bartošova 9, Jana Honková – YAHOO-i-centrum, Komenského 38; **Sokolov:** KAMA, Kalousek Milan, K. H. Borovského 22, tel.: 352 303 402; **Šumperk:** Knihkupectví D & G, Hlavní tř. 23; **Tábor:** Milada Šimonová – EMU, Budějovická 928; **Teplice:** Knihkupectví L & N, Masarykova 15; **Trutnov:** Galerie ALFA, Bulharská 58; **Ústí nad Labem:** Severočeská distribuční, s. r. o., Havířská 327, tel.: 475 259 032, fax: 475 259 029, Kartoon, s. r. o., Solvayova 1597/3, Vazby a pravidelné dodávky jsou zahajovány od nejbližší částky po ověření úhrady předplatného nebo jeho zálohy. Částky vyšlé v době od zaevidování předplatného do jeho úhrady jsou doposílány jednorázově. Změny adres a počtu odebíraných výtisků jsou prováděny do 15 dnů. **Reklama:** informace na tel. číslech 516 205 174, 519 305 174. V písemném styku vždy uvádějte IČO (právnícká osoba), rodné číslo (fyzická osoba). **Podávání novinových zásilek** povoleno Českou poštou, s. p., Odštěpný závod Jižní Morava Ředitelství v Brně č. j. P/2-4463/95 ze dne 8. 11. 1995.